

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

84 yaşlı qadını
13 manata
görə
öldürdülər

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 mart 2017-ci il Çərşənbə axşamı № 56 (6670) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakıda yeni tikinti bumu başlayır - bütün "xruşovka"lar söküləcək

Artur Rasi-zadə qərar imzaladı; "Pilot layihə" kimi 1-ci mikrorayon yenidən qurulacaq, sonra isə...

yazısı səh.13-də

Reket "jurnalist"lərə qarşı əməliyyatın yeni təfərrüatları bilindi

yazısı səh.5-də

Azərbaycanın MSŞT-dən çıxarılmasına kimlər sevindi, kimlər pəjmürdə oldu...

yazısı səh.6-də

"Ermənistan hiss edir ki, Azərbaycan ərazilərini geri qaytarmağa hazırlaşır" - ekspert

yazısı səh.8-də

Türkiyəyə qarşı Avropa ölkələrinin davranışlarında ABS-in də əli varmı...

yazısı səh.9-də

Rəsul Quliyevlə Cəmil Həsənlə bir-birini "qırır"

yazısı səh.10-də

Azərbaycan iqtidarı Türkiyəyə tam dəstək verir, bəs müxalifət?

yazısı səh.12-də

Azərbaycan müxalifətindən iqtidara canıyananlıq davranışı...

yazısı səh.10-də

İran ətrafında həlqə yenə daralır: İsrail Moskvanı Tehrandan ayırmağa çalışır

yazısı səh.12-də

Üç rayondan 5 avtomobil oğurlayan dəstə saxlanıldı

yazısı səh.14-də

Bu gün ilaxır çərşənbə - Torpaq çərşənbəsidir

yazısı səh.15-də

Ölkəmiz yeni beynəlxalq skandalla üzləşib

ARIF ƏSGƏROV AZƏRBAYCANI BİABIR ETDİ - 56 MİLYONLUQ YEYİNTİNİN ÜSTÜ AÇILDI

İsveçdə üzə çıxan korrupsiyanın arxasından sabiq dəmir yolu rəisinin adı çıxdı; onun yaxın vaxtlarda həbs ediləcəyi real görünür

musavat.com
Toğrul İsmayıl

yazısı səh.4-də

Rusiyə və ABS-in Qarabağda dair ortaq hərəkət planı...

İki mühüm vasitəçinin münacişinin həllinə yönəlik diplomatik həmləsini əngəlləyən səbəblər; amerikalı diplomatın Bakı və İrevana göndərdiyi mesajın pərdəarxası...

yazısı səh.11-də

Elxan Süleymanov:
"AS PA-da üzvlərini Azərbaycana qarşı səs verməyə qəti məcbur etmiş yeganə siyasi qrup Sosialistlər qrupu idi"

yazısı səh.3-də

Siyavuş Novruzov:
"Facebook-da yoxam, mənimki dədə-baba qaydasıdır"

yazısı səh.5-də

Vüqar Bayramov:
"Əmək pensiyası üçün tələb olunan 12 illik stajın ləğv edilməsi müsbət haldır"

yazısı səh.7-də

Prezident İlham Əliyev Parisdə bir sıra iri şirkət rəhbərləri ilə görüşlər keçirdi

Fransada səfərdə olan Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Parisdə "Thales International" şirkətinin baş vitse-prezidenti Rafael Eskinazi ilə görüşüb. APA-nın xəbərinə görə, görüşdə Azərbaycanla "Thales International" şirkəti arasında iyirmi ildən çoxdur uğurlu əməkdaşlıq edildiyi məmnunluqla xatırlandı, müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsi ilə bağlı çox yaxşı nəticələrin əldə olunduğu bildirilib, "Azərbaycan Hava Yolları" və "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar cəmiyyətləri ilə müxtəlif layihələrin reallaşdırıldığı qeyd edilib, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi ilə bağlı müəyyən işlərin görülməyi diqqətə çatdırılıb.

Söhbət zamanı əməkdaşlığın gələcəkdə davam etdirilməsi üçün yaxşı potensialın olduğu vurğulanıb.

Prezident İlham Əliyevin Parisdə "Total" şirkətinin prezidenti Patrik Puyane ilə də görüşü olub.

P. Puyane Azərbaycanda gedən inkişaf proseslərinin maraqla qarşılandığını deyib, Bakının gözəl şəhərlərdən birinə çevrildiyini vurğulayıb.

Söhbət zamanı SOCAR ilə "Total" arasında əlaqələrin inkişafı, "Abşeron" yatağının işlənilməsi, "Ümid", "Babək" qaz-kondensat yataqları üzrə əməkdaşlıq və digər məsələlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Həmçinin İlham Əliyevin Parisdə "Credit Agricole SA" şirkətinin baş direktoru Ksavye Musca ilə görüşü olub.

Görüşdə Azərbaycan-Fransa əlaqələrinin inkişafından məmnunluq ifadə olunub, Azərbaycanla "Credit Agricole SA" şirkəti arasında müxtəlif layihələrin uğurlu maliyyələşdirildiyi qeyd edilib.

Bir çox layihələrin artıq icra olunduğu, "Credit Agricole SA" şirkətinin "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsinin maliyyələşdirilməsində iştirak etdiyi, bununla bağlı Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ilə çox yaxşı əməkdaşlığın həyata keçirildiyi vurğulanıb.

Söhbət zamanı Azərbaycanla "Credit Agricole SA" şirkəti arasında əməkdaşlığın gələcəkdə də davam etdiriləcəyi bildirilib, qeyri-neft sektorunda, xüsusilə kənd təsərrüfatı sahəsində müxtəlif layihələrin reallaşdırılması, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə bağlı əməkdaşlığın perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

İlham Əliyev Parisdə "Airbus" şirkətinin müdafiə və kosmik sistemlər üzrə icraçı vitse-prezidenti Nikolya Şamosi ilə də görüşüb.

Görüşdə Azərbaycanla "Airbus" şirkəti arasında bir neçə ildir uğurlu əməkdaşlığın həyata keçirildiyi, yaxşı perspektivlərin olduğu bildirilib, kosmik sahədə, xüsusilə yeni təyinatlı, daha yüksək nəticələr əldə etməyə imkan verən peyklərin hazırlanması ilə bağlı əməkdaşlıq barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Prezident İlham Əliyev martın 13-də Parisdə "CIFAL" qrupun prezidenti Jil Remi ilə də görüşüb.

Görüşdə ikitərəfli əməkdaşlığın perspektivləri, həmçinin hərbi-texniki sahədə gəmilərin hazırlanması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajımızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
- Ön başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan**
- "Yeni Məsəvat" - 0.60 AZN**
- və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.**
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
- Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:**
- Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22**
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

İsgəndər Xəlilovun Neftçaladakı zavodunda tətillər

Martın 13-də Neftçala "Azəryod" MMC-nin fəhlələri istehsalı dayandırmadan xəbərdarlıq tətili ediblər.

Virtualaz.org saytının Şirvan bürosunun məlumatına görə, səhər saatlarında zavodun 220 nəfərə yaxın fəhləsindən 150 nəfərə yaxını iş yerlərinə getməyib zavodun həyətində toplaşaraq bayram ərəfəsi olduğu üçün dekabr ayından bəri ödənilməyən 3 aylıq əmək haqlarını tələb ediblər. Zavodun işi iflic olmasın deyər, etirazçı fəhlələr zəruri istehsalat sahəsində olan həmkarlarını iş yerlərində saxlasalar da, aksiya 4 saata yaxın çəkib.

"Azəryod" ASC-nin texniki direktoru Elşən Sultanov narazı fəhlələrlə görüşüb. O, zavodun iqtisadi durumunun dözülməz olduğunu bildirərək, gecikmiş əmək haqlarının 3 gün ərzində ödəniləcəyinə rəhbərlik adından söz verdikdən sonra fəhlələr dağılışıblar.

Elşən Sultanov saytıma açıqlamasında bildirib ki, zavodun iqtisadi çətinliklər çəkməsi elektrik enerjisinin bahalaşması ilə bağlıdır. Amma buna baxmayaraq, rəhbərlik vəziyyətdən çıxmaq üçün tədbirlər planı hazırlayaraq artıq icrasına başlayıb. Belə ki, yod istehsalı se-xində itkilərin minimuma endirilməsi üçün yeni qurğuların quraşdırılması və xörək duzu istehsal edən sexin istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulub. Eyni zamanda zavoda iqtisadi də-

tək üçün artıq Neftçala rayonu-nun Şirvanlı kəndində yardımçı təsərrüfat yaradılmaqdadır.

Virtualaz.org-un xəbər verdiyi kimi, bir müddət əvvəl sahibkarın tapşırığı ilə 250 nəfər işçidən 150 nəfərinin fevral ayının 1-dən mart ayının 1-nə kimi guya öz xahişləri ilə ödənişsiz məzuniyyətə çıxmaları barədə ərizələri alınmışdı. Ərizəsi alınanlar arasında zavodun rəhbər heyətinə daxil olan şəxslər də var idi. Səbəbi isə belə izah edilirdi ki, elektrik enerjisinin qiyməti artdığından zavod özünü dolandıra bilmir. Belə ki, müəssisədə istehsalın əsasını elektrik enerjisi təşkil edir, elektrik enerjisinin son bahalaşmasından sonra zavod bu tələbatına ayda 320-350 min manat ödəyir, aylıq qazanc isə 500 min manat civarındadır.

Xatırladaq ki, 1 il əvvəl Neftçalaya gözlənilmədən qısamüddətli səfər edən rusiyalı milyarder İsgəndər Xəlilov zavodun kollektivi ilə görüşərək "Azəryod" ASC rəhbərlərinə göstəriş vermişdi ki, mövcud iqtisadi çətinliklərə baxmayaraq müəssisənin 250 işçisindən bir nəfərini də işdən azad etməsin. Amma böhran milyardere vədinə əməl etməyə məneələr yaratmağa başlayıb.

Qeyd edək ki, "Azəryod" ASC texniki və kristallaşmış yod istehsal edir. Hazırda sutkada 700-800 kq, ildə 300 tona yaxın yod buraxır, bu işə ölkənin yoda tələbatından 20 dəfə çoxdur. Son illər bu müəssisənin işə düşməsi ilə Neftçalada yod istehsalı xeyli artıb.

Azərbaycanda yod-bromlu su quyuları ancaq Neftçaladadır. Rayon ərazisində 162 belə quyuyu var, onlardan 100-ə yaxını istismar olunur. İstehsal gücünə görə Neftçala Yod Zavodu MDB-də birinci, dünyada üçüncüdür. Hazırda dünya bazarında yodun bir tonu 28 min ABŞ dollarına satılır.

Hüsnü Mübarək həbsdən azad olundu

Martın 13-də Misirin Baş Prokurorluğu Hüsnü Mübarəkin azad olunması barədə qərarı təsdiqləyib.

TASS informasiya agentliyi xəbər verir ki, bunu keçmiş prezidentin vəkili Fəridə Əd-Dib bildirib.

Misirin keçmiş dövlət başçısının vəkili bir neçə gün bundan əvvəl Hüsnü Mübarəkin hökmü üzrə həbs müddətini başa vurduğu üçün azad olunması barədə müraciət etmişdi. Uzun müddət Qahirədəki hərbi hospitalda yatan keçmiş prezidentin bu yaxınlarda xəstəxanadan evə buraxılacağı bildirilir.

Xatırladaq ki, martın 2-də kasasiya məhkəməsi 2011-ci il yanvar inqilabı zamanı nümayişçilərin atəşə tutulması işi üzrə Hüsnü Mübarəke bərraət verib və onun üzərindən bütün ittihamları götürüb.

Bakıda Novruz şənliyi təntənəli keçiriləcək

Artıq Novruz bayramına sayılı günlər qalıb. Adət üzrə ölkənin bütün şəhər və rayonlarında, hər bir evdə bayram qeyd olunacaq. Bu münasibətlə martın 16-dan 19-dək fasiləsiz olaraq 4 gün ərzində Bakı və Sumqayıt şəhərlərində kənd təsərrüfatı məhsullarının satış yarmarkaları keçiriləcək.

İcra hakimiyyətinin mətbuat xidmətinin yaydığı məlumata "İlaxır çərşənbə" günü təntənəli şəkildə təşkil ediləcək. Belə ki, martın 14-də saat 09:30-da metronun "İçərişəhər" stansiyası və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti binasının arasındakı sahədə - qala divarları önündə toplaşaraq Novruz personajları - Dədə Qorqud, Bahar qızı, Kosa, Keçəl və musiqi qruplarının iştirakı ilə dəvələr, süvarilər faytonların müşayiəti ilə böyük bayram karvanı Suraxanı "Atəşgah"ına yola düşəcək. Atəşgahdan od götürən bayram karvanı geriye qayıdaraq hava limanı avtomagistralı, Heydər Əliyev prospekti, 28 May küçəsini keçərək Heydər Əliyev Sarayının arxasından keçməklə Fəvvarələr meydanından Gənclər meydanına gələrək bayram tonqalı alovlandırılacaq və Dədə Qorqudun Novruz xeyir-duası ilə saat 19:00-da incəsənət ustalarının iştirakı ilə bayram konserti və atəşfəşanlıq olacaq.

Ümumxalq Novruz bayramı şənliyinə gəldikdə isə hələ ötən ay bununla bağlı mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Ədalət Vəliyev açıqlama verərək bildirmişdi ki, bayram martın 19-da Qız qalasının yanından başlayaraq Dənizkənarı Milli Park boyunca davam edəcək. Tədbirdə Dədə Qorqud xeyir-dua verəcək, Bahar qızı mərasim iştirakçılarını salamlayacaq. Novruz personajları Kosa və Keçəl, qaravəllilərdə və xalq dastanlarında olan qəhrəmanlar, nağıl obrazları bir araya gələcək. Paytaxtdakı teatrların aktyorları, rəqs kollektivləri, mahnı və xalq çalğı alətləri orkestrləri, rəqs qrupları, Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının tələbələri, Dövlət Uşaq Filarmoniyasının üzvləri və rayonlardan gələn ayrı-ayrı bədii özfəaliyyət kollektivləri də tədbirdə iştirak edəcək. Həmçinin bölgələrimizin mətbəx nümunələri, rayonların kənd təsərrüfatı məhsulları, xalq təbiiqi sənəti nümunələri sərgilənəcək, bayram adət-ənənələri, xalq sənəti nümunələri geniş təqdim olunacaq.

□ **Xəlilə GƏRAY**

Azərbaycan Abxaziyada keçirilmiş qondarma parlament seçkilərinin nəticələrini tanıdır

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Abxaziyada keçirilmiş qondarma parlament seçkiləri ilə əlaqədar bəyanat yayıb.

XİN-in mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, bəyanatda qeyd olunur ki, Azərbaycan Abxaziyanın müstəqilliyini və nəticə etibarilə, 12 mart 2017-ci ildə Abxaziyada keçirilmiş qondarma parlament seçkilərinin nəticələrini tanıdır:

"Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi inanır ki, Abxaziya məsələsinin beynəlxalq hüquq normaları və prinsiplərinə uyğun olaraq həlli üçün danışıqların davam etdirilməsi zəruridir".

Bakı məktəblərində təmayüllərin hansı istiqamətlər üzrə təşkil olunacağı açıqlandı

Bakı məktəblərində təmayül siniflərinin hansı istiqamətlər üzrə təşkil olunacağı açıqlandı.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsindən APA-nın sorğusuna verilən cavabda bildirilib ki, idarənin tabeliyində fəaliyyət göstərən ümumtəhsil məktəblərində texniki, humanitar, riyaziyyat-iqtisadiyyat və təbiət istiqamətləri üzrə tədrisin təşkil edilməsi nəzərdə tutulub. Təmayüllərin hansı istiqamət üzrə üstünlük təşkil etməsi isə şagird kontingentinin istəyinə əsasən, məktəblərdən toplanmış müraciətlərə əsaslanır. Hazırda təkliflərin qəbulu və təhlili aparılır.

Almaniyadan Türkiyəni hiddətləndirən açıqlama

Türk siyasətçilərə qarşı Hollandiyadakı kimi bir qadağamın tətbiq olunması ehtimal olunan bir addımdır.

Axar.az xəbər verir ki, bu sözləri Almaniya kanslərinin mətbuat katibi Peter Altmayyer deyib.

"Almaniya hər zaman belə bir addımdan uzaq olmağa çalışıb. Ancaq bu, o demək deyil ki, vəziyyət həmişə belə davam edəcək. Alman qanunlarının pozulması və ya qəbul olunmaz sözlər deyilməsi qırmızı xətti keçmək deməkdir. Türk siyasətçilərin alman hökumətini nasist adlandırması da buna daxildir", - Altmayer bildirib.

"Bu konkret və informativ faktlar və rəqəmlər anti-Azərbaycan qüvvələrin Ştrasser məruzəsi ilə bağlı uydurduqları böhtan və şayiələrin mahiyyətini açıq".

Bunu Azərbaycanın Avropa Şurası Parlament Assambleyasındaki (AŞ PA) nümayəndə heyətinin üzvü, millət vəkili Elxan Süleymanov müsavvat.com-a göndərdiyi araşdırma materialda qeyd edib.

Deputat yazır:

- 2013-cü ilin yanvar ayında 125 üzv (79 üzvə qarşı) olduqca müxtəlif səbəblərə görə Ştrasserin məruzəsinin əleyhinə səs verdi:

- Ştrasserin məruzəsinə əlavə edilmiş və düzəlişə açıq olmayan "siyasi" məbusların siyahısı təxəyyülə əsaslanırdı (bəzi "məbuslar" azad edilmiş, yaxud artıq vəfat etmişdi və ya ümumiyyətlə, heç vaxt belə "məbus" olmamışdı), siyahı faktiki olaraq yoxlanmamışdı, beləliklə, etibarlı deyildi.

- Ştrasserin məruzəsi o vaxt paralel olaraq müzakirə edilib, ayrıca səsə qoyulan monitoring məruzəsinə xeyli zidd idi. Deputatların çoxu seçim etdi.

- Ümumiyyətlə, bir çox deputatlar artıq xüsusi müzakirə edilmiş və ətraflı qaydada monitoring məruzələrinə daxil edilmiş məsələlərə dair ayrıca məruzələrin hazırlanması təcrübəsinin əleyhinə çıxış etmişdi.

- Ştrasserin məruzəsinə açıq müdafiə edən QHT-lər və cənab Omtziq kimi deputatlar heç bir əsas olmadan Ermənistan üçün aşkar lobbiçilik edərək, beləliklə, hamıya tamamilə qərəzli yanaşaraq, Azərbaycan hakimiyyətinə kor-koranə hücum edirdi. Nəticədə bu, Ştrasserə kömək etmədi.

Son əsassız korrupsiya iddialarında təkrar edilir ki, EPP-nin o vaxtkı rəhbəri cənab Volonte guya ki, "öz qrupuna Ştrasser məruzəsinin əleyhinə

Ştrasserin uydurmasında "erməni sövdələşməsi"nin izi

Elxan Süleymanov: "Üzvlərini Azərbaycana qarşı səs verməyə qəti məcbur etmiş yeganə siyasi qrup Sosialistlər qrupu idi"

səs vermək göstərişi vermişdi". Lakin bütün qrup iclaslarının protokolları nəzərdən keçirilə bilər və bütün siyasi qruplarda Ştrasserin məruzəsinə səs verməyə dair qrup liderləri tərəfindən aşağıdakı göstərişlər verilmişdi:

X Avropa Xalq Partiyası Qrupu (EPP): sərbəst səsvermə!!

X Sosialistlər Qrupu (SOC): cənab Ştrasserin lehinə səs vermək məcburi idi, əks halda qrup tərəfindən nizam-intizam sanksiyaları tətbiq ediləcəkdik!

X Avropa Mühafizəkarlar Qrupu (EC): sərbəst səsvermə, lakin daha çox əleyhinə (demək olar ki, bütün azərbaycanlı deputatlar EC qrupunda idi).

X Avropa Liberal Demokratlar İttifaqı (ALDE): sərbəst səsvermə.

X Vahid Avropa Solçuları (UEL): sərbəst səsvermə.

Nəticə etibarilə, üzvlərini səs verməyə qəti məcbur etmiş yeganə siyasi qrup Sosialistlər qrupu idi, lakin Sosialistlər qrupundakı bu ifrat lobbiçilik təcrübəsi heç zaman və ya heç bir yerdə sual altına qoyulmamışdı. Bu, AŞPA - da Azərbaycana qarşı aşiq - aşkar qəbul edilmiş bir təcrübə idi.

Yuxarıda qeyd edilən səsvermə təlimatları müstəvisində Ştrasserin məruzəsinə yekun səsvermənin nəticələri daha maraqlıdır və heqiqi bir ifşadır:

X Avropa Xalq Partiyası

Qrupu (EPP): 66 üzvdən yalnız 38 üzv Ştrasser məruzəsinin əleyhinə səs verdi - yalnız 57%

X Sosialistlər Qrupu (SOC): 73 üzvdən yalnız 46 üzv məruzəyə "hə" dedi - üzvlərin 1/3-dən çoxu Almaniyadan olan sosialist həmkarını dəstəkləmədi!

X Avropa Mühafizəkarlar Qrupu (EC): yalnız 2 deputat (o cümlədən biri Ermənistan deputatı) Ştrasser məruzəsinə dəstəklədi.

X Avropa Liberal Demokratlar İttifaqı (ALDE): 50-50-yə nəticə, belə ki, 11 nəfər lehinə, 12 nəfər əleyhinə səs verdi.

X Vahid Avropa Solçuları (UEL): 13 üzvdən yalnız 1-i Ştrasser məruzəsinin lehinə səs verdi, deməli, digər 12 UEL üzvü, o cümlədən UEL-in rəhbəri korrupsiyalı və qara siyahıya salınmalıdır..?

Ştrasserin məğlubiyyətindən sonra bu məğlubiyyətə haqq qazandırmaq üçün Azərbaycan qarşı yönəlmiş qarayaxma kampaniyasına rəhbərlik edənlərdən biri, Vahid Avropa Solçuları qrupunun sədri Tini Koksun mövqeyi anlaşılmalıdır. Koksun sədrlik etdiyi qrupun 95%-nin Ştrasserin məruzəsinin əleyhinə səs verdiyi halda, indi onun Azərbaycana hücum

etmə səbəbi sual doğurur.

Avropa Strateji Kəşfiyyət və Təhlükəsizlik Mərkəzi (ASKTM) 6 mart tarixində dərc etdiyi "Erməni sövdələşməsi - Deputatlar və QHT-lərdən ibarət gizli fraksiya 2012-ci ildən etibarən beynəlxalq hüququn pozulması hallarını gizlətmək məqsədilə Avropa Şurası Parlament Assambleyasında necə şəbəkə yaradıb?" adlı hesabatında bu suala aydınlıq gətirdi. Hesabatda "Erməni sövdələşməsinin" aktiv üzvlərinin mövcudluğunun əsl mahiyyəti üzə çıxır.

Nəticə etibarilə, Ştrasser məruzəsinin məğlubiyyətinə sırf EPP qrupu və ya o vaxtkı rəhbərliyini ittiham edərək, bəraət qazandırmamağa çalışmaq tamamilə məntiqsiz, absurd və gülüncdür.

Bəs kimdir günahkar?

Bir neçə ay sonra AŞPA-da "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş digər ərazilərdə zorakılığın artması" adlı məruzə 4 səs fərqi ilə rədd edildi, beləliklə, açıq-aydın assambleyanı parçaladı.

Bu məruzədə yalnız BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarları və AŞPA-nın əvvəlki qətnamələri xatırladılır, lakin heç bir yeni "tələb" irəli sürülmürdü. Lakin hətta AŞPA Bürosunun təsdiqlədiyi "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ və digər işğal edilmiş əraziləri" adlı başlıq və bu qanunsuz işğalın yenidən AŞPA gündəliyində yer alması faktı AŞPA daxilində və ondan kənardakı bütün erməniləri və ermənipərəst qüvvələri səfərbər etdi.

Həmin sessiyada iştirak edən deputatların hamısı, şübhəsiz ki, bütün ermənilərin və ermənipərəst qüvvələrin, Avro-

padakı bütün erməni diplomatların, Sorosun maliyyələşdirdiyi QHT-lərin, cənab Omtziq və Şvabe, onun AŞPA-dakı "toxunulmazlar" komandasının ifrat lobbiçilik fəaliyyətini xatırlayır. Onların hamısı bu AŞPA məruzəsinin rədd edilməsi üçün səfərbər olmuş və digərini də açıq səfərbər etmişdilər.

Bəzi deputatlar hətta ermənilər tərəfindən təhdidə məruz qaldıqlarını mənə bildirmişdi. Ermənilərin açıq qəzəbi olduqca dəhşətli idi.

Qəribədir ki, ermənilərin bu hədsiz lobbiçilik fəaliyyəti heç gizlədilməmiş, utanma və ya çəkinmə olmadan, açıq-aşkar AŞPA daxilində həyata keçirilmişdir və maraqlıdır ki, heç vaxt heç bir səviyyədə sual altına qoyulmamışdır. Nə üçün?

Nə üçün Azərbaycanla bağlı müzakirədə əsaslı bir fikir irəli sürən hər kəs cinayətkar hesab edilir?

Nə üçün Ermənistan üçün güclü lobbiçilik aparən hər kəs toxunulmaz döyüşçü hesab edilir?

ASKTM-in son hesabatından sonra "toxunulmaz" deputatlar və QHT-lərin qoruduğu bütün Ermənistan şəbəkəsi üzə çıxdığından, artıq cavabı bilirik.

ASKTM-in hesabatında qeyd edilir ki, erməni sövdələşməsinin üzvləri Azərbaycana qarşı yönəlmiş düşmənçilik strategiyasını reallaşdırmaq üçün Ştrasserin 2017-ci ildə Avropa Şurasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili təyin edilməsinə xidmət edirlər.

Təəssüflər olsun ki, hazırda AŞPA bu əzəmətli "toxunulmaz" deputatların qarənliq mühitinə qərq olmaq üzrədir. Həmin deputatlar bir növ mənəvi üstünlüklerini nümayiş etdirir və buna haqq qazandırır, şəxsi fikirlərini hamıya zorla qəbul etdirir və buna qarşı çıxan hər kəsi açıq-aşkar şantaj və siyasi cəhətdən zəif olmaqda təhdid edirlər.

□ Musavat.com

Bakıda Hollandiya əleyhinə - Türkiyəyə dəstək aksiyası olacaqmı..

Ölkəmizdəki Türkiyə tərəfdarları Niderlandın hərəkətlərini pislədilər

Hollandiya hökumətinin Türkiyə dövlətinin rəsmilərinə - nazirlər Mövud Çavuşoğlu və Fatma Betül Sayan Kayaya qarşı diplomatik yanlışlığı, habelə buna etiraz edən Türkiyə vətəndaşlarına zor tətbiqi iki ölkə arasında gərginlik yaratdı.

Azərbaycanda da ictimai şəxslər, siyasi partiyalar bu hadisəyə münasibətlərini bildirib, qardaş Türkiyənin yanında olduqlarını ifadə etdilər. Bəs onlar Hollandiya səfirliyinin qarşısında aksiya keçirməyi düşünürlər?

Milli Dirçəliş Hərəkatının lideri, deputat Fəroc Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, hazırkı məqamda piket, mitinq keçirməyi doğru hesab etmir: "Türkiyə-Hollandiya münasibətlərinin bu həddə gəlməsində

birbaşa Niderlandın günahı var. Niderland tərəfi həm Avropa Konvensiyalarına zidd olaraq davrandı. Çox kobud diplomatik səhvlər etdilər. Hesab edirəm ki, bu, heç də təsadüfi deyil. Buna qədər də bir çox hadisələr baş vermişdi. Referendum ön-

cəsi belə bir vəziyyətin yaranması həm də Türkiyənin daxili işinə qarşımaq kimi də səsləndirilə bilər. Bu, orada ictimai rəyin formalaşdırılması və səs almaq üçün aparılan təbliğata qonub qaldığıdır. Türkiyənin səbit qalması, xalqın iradəsinə

söykənən quruluşda olması bunlara sərf etmir. Alt yapıda Türkiyəni yenidən zəif salmaq, bölmək məsələsini ortaya gətirirlər. Bir çox Avropa dövlətlərinin də bu məsələdə həmrəy olması bunu təsdiqləyir. Ancaq bütün baş verənlər Niderlanda da çox pis təsir edəcək. Çünki ortada 6 milyardlıq ticarət dövriyyəsi var. Niderland özü Türkiyəyə 21 milyardlıq investisiya yatırır. Yeni ortada yaxşı münasibət vardı. Türkiyəni sıxışdırmaq, Avropanın, Niderlandın itirdiklərini Rusiya yığmağa şərait yaradacaqlar. Bütün bunlar NATO-nun da çöküşünə aparın məsələlərdir. Lakin hesab edirəm ki, baş verənlərdən Türkiyə güclənmiş şəkildə çıxacaq. Həm kənarında, həm də Türkiyədə olan türklər bir lider ətrafında birləşib, Avropanın təkpidindən

narahat olub, "evet" demək məsələsində eyni fikirdə olacaqlar. Azərbaycan da bu məsələdə rəsmi mövqeyini ortaya qoyub. Biz hər zaman Türkiyə ilə birlikdə olmuşuq. Dövlətimizin maraqlarına uyğun olaraq, hesab etmirəm ki, piket, mitinq və digər bu kimi məsələlərlə Hollandiya səfirliyinə mesaj verməliyik. Hər halda, biz bu məsələ ilə bağlı fikirlərimizi bildiririk".

Hədəflərinin Türkiyənin Ədalət və İnkişaf Partiyası ilə eyni olduğunu söyləyən AG Partiya sədrinin birinci müavini Əhəd Məmmədli bildirib ki, da im Türkiyənin yanında dır: "AG Partiya Türkiyədə olan referendum prosesinə açıq dəstək verir. Biz "evet"ə dəstək veririk. Çünki şüarımız "Güclü Türkiyə, güclü Azərbaycan"dır. Türkiyəni parçalamaq istəyənlərin qarşısını almaq üçün orada güclü, mərkəzləşmiş hakimiyyət olmalıdır. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, güclü prezident sistemi Türkiyə üçün çox vacibdir. Əsas xalqın iradəsi və demokratik seçimdirdir ki, bu da Türkiyədə var. Partiyamızda gənclərimiz tərəfindən Hollandiya səfirliyi qarşısında aksiyalar keçirmək fikri də səsləndirildi. Lakin bu haqda hələ konkret olaraq qərar verilməyib. Çünki Türkiyə nazirlərinin hələ ki Avropa səfərləri davam edir.

Biz bu səfərlərin yekunlaşmasını gözləyirik. Nəticəyə uyğun olaraq hərəkət edəcəyik. Türkiyədə demokratik seçkilər keçirilir və əgər "evet" üstünlük təşkil edəcəksə, demək ki, bunu xalq istəyir".

Milli Dövlətçilik Partiyasının sədri Nəmət Pənahlı da bildirib ki, Türkiyəyə qarşı atılan addımları pisləyir: "Türkiyə dövlətinə, türk millətinə qarşı çox böyük sayğısızlıq edildi. Lakin hazırda bəzi şəxsi problemlərim var. Ona görə də aksiya keçirmək durumunda deyiləm".

Bütöv Azərbaycan Ocaqları başkanı Zahir Əlisoy bildirib ki, bu gün keçirəcəkləri toplantıda bu məsələni də müzakirə edəcəklər:

"Baş verən hadisələrə çox təəssüflənirik. Siyasi hakimiyyətdə kimin olmasından asılı olmayaraq, Türkiyənin qururuna toxunan hadisə bizim də qururumuza toxunur. Çox təəssüflənirik ki, Hollandiya kimi demokratik ölkədə bu cür davranışlar müşahidə olunur. Onlar Ərdəğan hakimiyyətini avtoritar hakimiyyət kimi hesab edə bilərlər. Lakin ölkənin diplomatları, nazirləri ilə bu şəkildə rəftar etmək həm demokratik prinsiplərə ziddir, həm də etik baxımdan düzgün hərəkət deyil".

□ Əli RƏİS

45+ yaşlılar üçün yazı

Samir SARI

Deyir, Britaniya alimləri isbat ediblər ki, insanlar 45 yaşa qədər özlərinə var-dövlət qazandıqlarsa-qazandıqlar, qazanmadıqlarsa, 45 yaşdan sonra mümkün deyil.

Adam xəbəri oxuyur, şoka düşür. Ölkədə 45 yaşını aşmış yüz minlərlə insan var, hələ də oturub taleyin bir gün üzlerine güləcəyinə, varlanacaqlarına ümid edirlər. Əgər britaniyalı alimlərin araşdırmaları gerçəkliyi əks etdirirsə, onlar gerek ellikdə intihar eləsinlər.

İndi sual çıxır ki, varlanmaq ölüm-qalım məsələsindədir? Başqa ölkələri bilmək və demək olmaz, amma bizdə məhz elədir. Bu ölkədə intihar edənlərin bir yarısı sırf varlanmaq ümidini itirənlərdir.

Alimlərin araşdırmasına görə, orta amerikalı maliyyə uğurlarının təməlini əmək fəaliyyətinin ilk onilliyində, 25-35 yaşları arasında qoyur. Yeni adamın yaxşı pul qazanmağa başlayan vaxtı 25-35 imiş.

Elə bu rəqəmlərdən görünür ki, pessimist olmağa dəyməz, bu elmi araşdırma bizim ölkə üçün keçərlidir.

Bizdə 25-35 yaşlı gənclər hələ iş axtaranlar qrupuna aidirlər. Yüz minlərlə gənc "iş olsun, nə olur-olsun" deyər ixtisaslarına, bacarıqlarına uyğun olmayan, aşağı maaşlı işləri görməkdədirlər. Hələ belə işi tapanlar şanslı sayılır.

Əslində bizimkilər pulu məhz 35-dən sonra qazanmağa başlayırlar. Onun da sərt şərtləri var. Məsələn, 35 yaşlı gəncin əmisi, dayısı, ya da xalasının, bibisinin əri, özünün tələbə yoldaşı, qayınatası, qayını və başqa yaxın qohumlarından biri yaxşı vəzifəyə keçibsə, həm də əski "kristal kommunistlər"dən deyilsə, əlindən bir iş gəlirsə, qohumcanlıdırsa, o zaman iş axtaran gəncə öz yanında, böyründə babat bir iş təşkil edir.

Bax, ondan sonra adamın çiçəyi çırtlayır. Tezliklə, cibi pul görür və o, atandan qalma "07"-ni satıb, "Hunday", "Toyota", "Nissan" alır (özü də cip növlüsündən), dəniz qırağında bağ evi tikdirir, istirahət üçün Antalyaya, İbizaya, Maldive-filana gedir.

Hətta ola bilər ki, adamın şansı 45 yaşından sonra gətirsin. Bu da yuxarıdakı şərtlərdən asılıdır.

Belə şeylər çox olub, olur və olacaq. Məsələn, 45 yaşına qədər akademiya elmi işçi olan, 200 manata qulluq edən adamlar vardı, 1995-də ulduzu nə təhər parladisa, hələ də işləyirdi. Yeddi il eyni pencəyi, geyən, geyilməkdən boyunluğunu qat kəsmiş köynəyini israrla eynində daşıyan adam qəfilən ele varlandı ki, oğlu 3 min manatlıq şubayla 120 min dollarlıq maşınının tozunu silib küçəyə atdı.

Hələ bu harasıdır? 67 yaşına qədər 2 otaqlı "Xruşşovka"da yaşayan adamlar vardı, 1993-cü ilin iyununda necə yüksəlişə keçdilərse, şəhərin harasında dəbdəbəli villa, şadıqlı sarayı, otel, ofis binası görürsən, yiyəsini soruşanda onların adını çəkirlər.

Bu faktlar ingilis alimlərin araşdırmalarını alt-üst edir, əlbəttə ki, bizim ölkəmizdə. Bizim situasiyanın ABS-a, İngiltərəyə dəxli yoxdur.

Orda belə bir məşhur ifadə də var, çox savadlı danışan, müdrik görünən adamlara tez-tez deyirlər: "Bu qədər ağıllı-sansa, niyə pulun yoxdur?".

Onu da deyim ki, onlar "pul" deyərək 1 milyon dollardan çox məbləği nəzərdə tuturlar. Amerikalılara görə, "ağıllı və müdrik adam"ın pulu 1 milyondan çox olmalıdır.

Allaha şükür ki, bizdə o ifadənin hikməti də keçərlidir. Hegeldən Kanta, Nitschedən Hantinqtona, Lorensdən Popperə qədər bütün filosofların, Servantesdən Əlibala Hacızadəyə qədər yüzlərlə yazıçının kitablarını oxumuş, saatlarla ağıllı-ağıllı danışa biləcək ziyalılar var ki, ayda 300-400 manatı zor-bəla qazanırlar.

Onların əksinə, orta məktəbdə bir dəfə lövhə qarşısına çıxıb dərslər danışmayan, kitab deyilən şeyin nə olduğunu bilməyən, leksikonu 100-150 sözdən (onun da yansı jarqon-marqon) ibarət olan, sifətindən harınlıq qarışıq kütbe-yinlik yağan, danışanda səy olduğu dərhal anlaşılan adamlar da var ki, 200 minlik "Galendevagen"inin mücrüsündə, ya da üstündə 50-100 min nağd pul gəzdirir.

Nəyin hesabına? Çünki adamın "daydayı" ona yağlı yerdə iş düzəldib, o da qırıqsız beyni ilə bir ucdan sökülür, yağmalayır, toplayır, bölür.

Ona görə də, əziz 45+ yaşlı həmvətənlər, britaniyalı alimlərin araşdırması barədə xəbərlərə fikir verməyin, gözləyin, hər an bir yaxın qohumunuz, dostunuz yüksək dövlət postuna təyin oluna və sizin varlı olmaq arzunuz reallaşa bilər.

Nəqliyyat Nazirliyinin Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinə birləşdirilməsindən sonra işsiz qalan nəqliyyat nazirinin müavini Arif Əsgərovun başı yenidən qaldırıldı. Bu dəfə onun adı 56 milyonluq yeyintidə hallandı. 2004-2015-ci illərdə "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) sədri vəzifəsində çalışmış A.Əsgərovun adı daim böyük qalmaqlarda hallanırdı.

Hətta 2013-cü ildə bu qalmaqlar üzündən onun həbs ediləcəyi də gözlənilirdi. Həmin il QSC-də külli miqdarda, daha dəqiq desək, 48 milyonluq yeyinti faktı aşkarlandı, Baş Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları QSC-nin marketing şöbəsinin rəisi Arif Əsgərovun baldızı oğlu Rahib Hüseynovu həbs etdilər. R.Hüseynov 48 milyon manat dövlət əmlakını mənimsəməkdə ittiham olunurdu. Az sonra məlum oldu ki, R.Hüseynovu qabağa verib həbs etdirən də A.Əsgərovun özü olub. O bu yolla oğlu, "Liman Group" şirkətinin rəhbəri Elnar Əsgərovu məsuliyyətdən kənar saxlamağı bacardı. Bu yaxınlarda "Yeni Müsavat" bu haqda yazandan sonra A.Əsgərov üzə çıxdı və dedi ki, onu bu iş üzrə istintaqa çağırmaıylar.

Sitat:

"İstintaqa çağırılmamışam. Bu nə xəbərdir yazılıb? Bu cür söz-söhbətlərin əsası yoxdur".

Sabiq nazir müavini vaxtilə "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) marketing şöbəsinin rəisi olmuş, baldızı oğlu Rahib Hüseynovun 48 milyonluq mənimsəmədə ittiham olunaraq həbs edilməsi-nə də münasibət bildirib: "Bununla bağlı istintaq gedir. İstintaq məsələ ilə bağlı öz sözünü deyəcək. Mən nə deyə bilərəm ki? İstintaqda adığedən şəxs mənim qohumumdur. Amma bu məsələnin mənə heç bir aidiyyəti yoxdur".

Bu qalmaqallı olayın toz-tozanağı yatmamış, bir neçə gün əvvəl İsveç məhkəməsi Kanadanın beynəlxalq nəqliyyat infrastrukturunu şirkəti olan "Bombardier" in bu ölkədəki törəmə şirkəti "Bombardier Transportation" un əməkdaşı olan Rusiya vətəndaşını həbs edib. "Bombardier" şirkətinin bir neçə top-menejeri "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC ilə 2013-cü ildə bağlanmış müqaviləyə görə Azərbaycanın vəzifəli şəxslə-

rinə 56 milyon dollar yeyinti ötürülməsinə dair sövdələşmədə iştirak ediblər.

Bu məsələ ilə bağlı Arif Əsgərov nə deyə bilər?

Çünki bu dəfə də yeyinti qalmaqlarında mərkəzi fiqur kimi onun adı hallandı. Söhbət "Bombardier"lə Bakı-Böyük Kəşik dəmir yolu xəttinin siq-nal sisteminin modernləşdiril-

Pavlovdur. Onun vəkilləri bildiriblər ki, o və "Bombardier" şirkətinin bir neçə top-menejeri Azərbaycanla korrupsiya sövdələşməsində ittiham olunurlar.

Böyük yeyinti faktlarını üzə çıxaran isə İsveçin SVT telekanalı, TT agentliyi və "Radio Canada", habelə mü-təşəkkil cinayətkarlıq və kor-

nə satılır, həmin şirkət isə avadanlığı bu dəfə 5,5 dəfə baha qiymətə, yaxud o vaxtkı məzənnə ilə 695 milyon krona və ya 104 milyon dollara Azərbaycana satır. İsveç prokuroru bildirir ki, Azərbaycan memurları "Bombardier" şirkəti ilə bağlanmış müqavilədən bu fırıldaq mexanizmi sayəsində "otkat" alırlar. İ-

Arif Əsgərov Azərbaycanı biabır etdi - 56 milyonluq yeyintinin üstü açıldı

İsveçdə üzə çıxan korrupsiyanın arxasından sabiq dəmir yolu rəisinin adı çıxdı; ölkəmiz beynəlxalq skandalla üzləşib; dəmir yolunun sabiq rəisinin yaxın vaxtlarda həbs ediləcəyi real görünür

veç hüquq-mühafizə orqanları diqqəti belə faktə yönəldir ki, 2013-cü ildə "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin elan etdiyi həmin tendərə "Bombardier" şirkətindən başqa bir neçə şirkət də qatılmışdı və onlar xeyli aşağı qiymət təklif etmişdilər. Lakin müqavilə "Bombardier"lə bağlandı. Həmçinin üzə çıxıb ki, müqavilə üzrə işlərin görülməsi zamanı 56 milyon dollar Azərbaycan memurlarına ötürüldü.

«Bəs bu məmur kimdir» sualına birbaşa cavab vermək hüquq-mühafizə orqanlarının səlahiyyətindədir. Görəsən, bu dəfə həbsə göndərilən Arif Əsgərovun qohumlarından olmayacaq ki?

Göründüyü kimi, Arif Əsgərovun adı üst-üstə 104 milyon (56 milyon+48 milyon) dollarlıq yeyintidə hallandı. Bu, tək-cə büdcənin dağıdılması, millətin pullarının talan edilməsi deyil. Həm də Azərbaycanın adının beynəlxalq aləmdə korrupsiya mövzusunda hallanmasıdır. İndi əsas suallardan biri də budur: Hüquq-mühafizə orqanları, görəsən, sonuncu faktdan sonra A.Əsgərovla bağlı hərəkətə keçəcəklər? Ayağında bu qədər yeyinti olan bir məmur ölkənin adını rəsmən biabır edirsə, cinayətə bərabər əməl törədirsə, o, niyə cəzasız qalır? Ümid edirik ki, yaxın günlərdə bu suallara aydınlıq gətiriləcək.

məsi ilə bağlı 2013-cü ildə imzalanmış müqavilədən gedir. Mərkəzi Müqaviləyə əsasən şirkət uzunluğu 503 km olan dəmir yolunda "Interflo 200" siqnal sistemlərini quraşdırmalıdır. İşlərə layihələndirmə, istehsal, çatdırılma, montaj, yoxlama və xətt üzrə "Interflo 200" siqnal sisteminin istismara verilməsi daxildir. Sistemin tətbiqi dörd mərhələdə həyata keçirilməlidir, prosesin özü isə tam olaraq 2017-ci ildə başa çatmalıdır.

Müqavilə imzalanarkən "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC Nəqliyyat Nazirliyinin tərkibində idi və bu struktura Arif Əsgərov rəhbərlik edirdi. Artıq "Bombardier" şirkətinin əməkdaşının barəsində 2 həftəlik həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Həbs olunan Yevgeni

"Multiserv Overseas" şirkəti-rupsiya araşdırmaları üzrə jurnalistika Mərkəzi OCCRP-dir. Jurnalistlər aşkara çıxarıblar ki, "Bombardier" şirkəti ilə "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən, 46 siqnal avadanlığı birbaşa Azərbaycana göndərilir, ancaq pullar Londonda qeydiyyatdan keçmiş, nə ofisi, nə ünvanı, nə telefon nömrəsi olmayan hansısa şirkətə köçürülür. Sövdələşməyə əsasən, siqnalizasiya avadanlıqlarının təchizatı iki ayrı müqavilə əsasında həyata keçirilir. Birinci müqavilə üzrə "Bombardier" şirkəti tərəfindən "Eblock-950" siqnalizasiya avadanlığı 126 milyon İsveç kronuna Londonda qeydiyyatdan keçmiş həmin "Multiserv Overseas" şirkəti-

Milli Məclisin İctimai Birliklər və Dini Qurumlar komitəsinin sədri, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) icra katibinin müavini Siyavuş Novruzovun sosial şəbəkələrlə bağlı səsləndirdiyi fikirlər geniş rezonans doğurub. Hakim partiya funksionerinin "sosial şəbəkələrdə şərh yazmaq üçün şəxsiyyət vəsiqəsi ilə qeydiyyatdan keçmək"lə bağlı təkliif səsləndirməsi təpkilərə də səbəb olub. Məsələnin aktuallığını nəzərə alıb YAP rəsmisinə müraciət edib bu mövzuda söhbət etdik.

- *Siyavuş bəy, internet mediası ekspertləri sizin dediklərinizin əleyhinə çıxdılar. Hesab olunur ki, sizin status və şərhlərə görə şəxsiyyət vəsiqəsi tələb etməyiniz söz azadlığı, insan haqlarına qarşıdır. Bununla əlaqədar sizin fikriniz necədir?*

- O insan haqlarına qarşıdırsa, elə bu birisi də insan haqlarına qarşıdır da. Tutaq ki, hər hansı bir sayta müsaibə verirsən, ona şərh yazan təhqirə yol verir və onun kimliyi belli olmur. Bu, insan haqlarının pozulması deyilmi? Təbii ki, pozulmasıdır.

Şərəf və ləyaqətin qorunması birinci yerdə gedir. İkinci tərəfdən, dövlət əleyhinə işlərin aparılması, bununla bağlı materialların yayılması yolverilməzdir. Aprel döyüşləri və elə son döyüşlərlə əlaqədar - hansı ki, 5 şəhid verdik, düşməni də onlarla itki vermişdi - Ermənistan mənbələrinin yaydığı məlumatı Azərbaycanda yaydılar. Bəlidir ki, Ermənistandakı sosial-iqtisadi vəziyyətin ağırlığı, siyasi böhran və s. əlaqədar işğalçı ölkə çalışır ki, bu böhranı sərhəd bölgəsinə, təmas xəttinə çəksin və bununla da daxildə sakitlik yaratsın.

Ancaq bəziləri yazdı ki, Azərbaycanda aprel döyüşləri ona görə baş verdi ki, burada sosial-iqtisadi vəziyyət ağır idi və nəticə etibarilə insanları sakitləşdirmək üçün belə bir əməliyyat keçirildi. Biz hamımız şahidiyik ki, insanla-

rımız ordumuzla necə həmrəy oldular, gənclərimiz ayağa qalxdı. Ermənistanda belə bir rəy formalaşmışdı ki, azərbaycanlılar artıq Qarabağı yaddan çıxarıblar, yeni nəsil formalaşmış, bu sindrom aradan qalxdı. Yaxud başqa dövlətlərin onlara kömək edəcəyi barədə iddialar alt-üst oldu. Erməni cəmiyyəti artıq vəziyyəti başa düşdü. Görürsünüz ki, seçki kampaniyasında əsas şüarlardan biri Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanması şərtini ortaya qoyublar.

- *Vətən, millət məsələləri təbii ki, önəmlidir və sizinlə razılaşmaya bilmərik. Amma sizin rezonans doğuran fikriniz var ki, şəxsiyyət vəsiqəsi ilə şərh yazmaq, bu, anlaşılmalıdır.*

- İnternet saytının rəhbərliyi bu məsələyə cavabdehlik daşmalıdır.

- *Kənar şəxslər şərh yazırsa, buna internet mediasının rəhbəri necə cavabdeh ola bilər?*

- Biz neçə illər ərzində jurnalistika ilə də məşğul olmuşuq, siyasətlə də. Üslubundan da bilirəm ki, hansı cinsə məxsus fikirdir. Amma görürsən biri qadın şəklində qoyur, başqa fəsiləyə altına istədiyi sözü yazır. Burada söhbət təhqirdən gedir. Amma təhqir olunan vətəndaş öz hüququnu müdafiə edə bilmir. İndi o, hansı addımı atmalıdır?

- *Müasir dövrdə başqa adla yazmaqdan asılı olmayaraq, şəxsin kimliyini*

Facebook-da yoxam, mənimki dədə-baba qaydasıdır!

Siyavuş Novruzov: "Görürsən biri qadın şəklində qoyur, başqa fəsiləyə altına istədiyi sözü yazır"

"WikiLeaks" birdəfəlik hamıya dərs olmalıdır

araşdırmaq müvafiq qurumların əlində elə də çətin deyil...

- İndi hər şeyə görə müvafiq quruma müraciət etmək olmur ki...

- *Yeni çıxış yolu rəsmiləşdirmənin aparılmasıdır?*

- Bunun iki variantı var: ya internet medianın sahibi bu məsələyə görə cavabdehlik daşmalıdır, onu orda yerləşdirməməlidir, ya da kim yazırsa, imzasını qoymalıdır. "Böyük dayaq" filmində deyir: "Yazırsan, yaz, heç olmasa altından imzanı qoy". Yəni hər kəs də imzasını qoysun, filankəsəm mən, vəssalam.

Bəlkə mən onun yazdığına izahat verəcəyəm, deyəcəyəm ki, doğru deyirsən.

- *Saytlardakı yazılara verilən şərhlərlə bağlı dediklərinizin qəbul edirəm, təhqirlər onsuz da şərh bölməsinə buraxılmaz. Ancaq status və şərhərlə bağlı eyni tələbi, məsələn, facebook sosial şəbəkəsinin yaradıcısı olan Mark Zakerberqin qarşısında qoymaq mümkün deyil axı. Bu barədə nə təklif edirsiniz?*

- Aydınır. Bunun da dünyada müxtəlif metodları, vasitələri var. Mən hesab edirəm ki, bu məsələləri tənzimləmək mümkündür. Ümumiyyətlə,

siz də gözəl bilirsiniz ki, burada daha çox Avropada yaşayan şəxslər iştirak edir. Hansılar ki, bu və ya digər ad altında Azərbaycandan qaçıblar. Elə bu yaxınlarda sizin qəzetdə də getdi ki, siyasi sığınacaq almalarından ötrü hərəsinin kağızına bir möhür vurublar. Hansı ki, heç bir partiyanın üzvü deyillər. Bunların bir hissəsi də bu işlə, təhqir yazmaqla məşğuldur.

- *Amma belələrini aşkarlayıb cəzalandırmaq çətin-dir...*

- Onlar arxayındır ki, məhkəməyə verilə bilməyəcəklər. O baxımdan da çox rahat şəkildə istənilən şəxsi təhqir edir, dövlət əleyhinə material yayırlar, Azərbaycan xalqı, cəmiyyətimizlə bağlı qanunsuz fikirlər irəli sürürlər. Ona görə də bunların qarşısı alınmalıdır.

- *Hansı yollarla? Bu barədə düşünmüsünüzmü?*

- Bunun mexanizmini yəqin ki, aidiyyəti strukturlar müəyyənləşdirə bilər.

- *Siyavuş bəy, siz adətən, sas-küyə səbəb olan təklifləri irəli sürəndə dedikləriniz qanunvericilik təşəbbüsünün anonsu kimi qəbul olunur. Bu dəfə söylədikləriniz gələcəkdə qanunlaşa bilərmi?*

- Təbii ki... Birinci növbədə mən bu məsələni qaldırdım ki, antidövlət, antimillət meyilləri, dövlətin təhlükəsizlik sistemi ilə bağlı məsələlər ciddi şəkildə nəzarət altına alınmalıdır. Düzdür, informasiya təhlükəsizliyi haqqında qanun var. Amma görünür, burada boşluqlar olduğu üçün bundan sui-istifadə edirlər.

- *Bu, sizin öz fikriniz, təşəbbüsünüzdür, yoxsa...*

- Mənim şəxsi fikrimdir.

- *Yeni mümkündür ki, gələcəkdə şərh yazanlardan şəxsiyyət vəsiqəsinin nömrəsi tələb oluna bilər?*

- Hansısa formada bunun mexanizmi tapılmalıdır. Yəni deyirəm, mən şərhlərin, dialoqun əleyhinə deyiləm. Lakin dialoq etik çərçivədə olmalıdır.

- *Bəs siz özünüz facebook-da varsınız?*

- Yox, mən facebook-da yoxam. Mən o işlərə qarışmıram, mənimki dədə-baba qaydasıdır (gülür).

- *Amma facebook-da nələr baş verdiyindən xəbərsiz də deyirsiniz...*

- Bəli.

- *Bəs hardan bilirsiniz? Başqa adla girirsiniz?*

- Yox. Böyük təşkilatıqda, hər şeydən məlumatımız var.

- *Bəs gələcəkdə facebook-da səhifə açmağı düşünürsünüzmü?*

- Nə facebook-da, nə twitterdə, nə də digərində. Bunların heç biri özünü doğrultmayacaq. Heyat bunu göstərəcək. "WikiLeaks" birdəfəlik hamıya dərs olmalıdır.

□ **EİSAD PAŞASOY**

Reket "jurnalist"lərə qarşı əməliyyatın yeni təfərrüatları bilindi

Hazırda 6 nəfərin saxlandığı və istintaq edildiyi deyilir; yeni həbslərin olacağı gözlənilir

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) reket "jurnalist"lərə qarşı əməliyyatının yeni təfərrüatları məlum olub. Redaksiyamıza daxil olan məlumata görə, hazırda 6 reket "jurnalist" və onların istifadə etdikləri 2 qadın istintaqa cəlb olunub. Qadınlar istintaqla aktiv şəkildə əməkdaşlıq etdiklərindən onların barəsində həbs-qətimkan qərarı verilməyib. İş üzrə istintaq zamanı xeyli ilgincliklər üzə çıxıb. Məlum olub ki, vəzifəli şəxslər, onların yaxınları da gizli çəkilişlər vasitəsilə şantaj olunub. Hazırda iş üzrə geniş araşdırmaların aparıldığı, həbsə alınan reket "jurnalistlərlə" əlaqəsi olan şəxslərin dairəsi müəyyənləşib. Mümkündür ki, yaxın zamanlarda iş üzrə həbslər gerçəkləşdirilsin.

Yada salmaq ki, DTX rəisi Əliyev reket "jurnalist"lərə qarşı keçirilən əməliyyatlardan danışarkən de-

mişdi ki, onlar qeyri-qanuni fəaliyyətlə məşğul olublar: "Bu, qalmaqallı məsələdir. Müəyyən vəzifəli adamlar, onların övladları ilə bağlı qeyri-qanuni videoçəkilişlər aparılıblar və bununla əlaqədar pul tələb ediblər. Məsələ ilə bağlı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində cinayət işi başlanıb. Bunlara hüquqi qiymət verəcək".

Xatırladaq ki, DTX "Bizim dövr" qəzetinin (həmçinin ey-

ni adlı saytın) redaktoru Surxay Əliyevi və "Gündəlik Bakı" qəzetinin (həmçinin eyni adlı saytın) baş redaktoru Həbib Vəliyevi həbs edib. DTX-nin açıqlamasına görə, həmin şəxslər gizli videoçəkilişlər aparmaqla və digər qeyri-qanuni yollarla şantajla məşğul olub, hədə-qorxu yolu ilə şantaj olunan şəxslərdən pul qoparıblar. DTX-nin ictimaiyyətlə əlaqələr mərkəzindən bildirilib ki, ölkədə insanları şantaj edən media orqanlarının rəhbərləri və əməkdaşları ilə bağlı tədbirlər davam etdirilir. Həmin cinayət işi üzrə davam edən istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində "Gündəlik Bakı" qəzetinin baş redaktoru H. Vəliyev də hədə-qorxu ilə tələb

etmə cinayəti üzrə məsuliyyətə cəlb edilib. Hazırda istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Qeyd edək ki, 2016-cı il dekabrın 3-də DTX "reket" mətbuatının digər nümayəndəsi "Bizim dövr" qəzetinin baş redaktoru Surxay Əliyev və qəzetin bir neçə əməkdaşını həbs edib. Onlar qadınları digər şəxslərlə görüşdürüb münasibətlərinin gizli videoçəkilişlərini aparması, onları şantaj etməsi, habelə ay-

rı-ayrı şəxslər barəsində rüsvayedicə və böhtan xarakterli məlumatları mütəmadi olaraq mətbu orqanlarda dərc etdirib bu fəaliyyətin dayanandırılması müqabilində vətəndaşlardan külli miqdarda pul tələb edilməsi və alınması, bu üsulla müxtəlif idarə və təşkilatlarda çalışan şəxslərdən, sahibkarlardan dövrü haqq toplanılmasında ittiham olunurlar.

□ **E. HÜSEYNOV**

14 mart - o, böyük prosesin başlanğıcı da ola bilər...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Nəhayət ki, Böyük Britaniyanın Avropa Birliyindən çıxmaqla bağlı prosedurlara başlayacağı gün təxmini də olsa bildi - bu gün, martın 14-ü belə bir tarix kimi təqvimə düşməyə iddialıdır.

Təbii ki, artıq məşhur "brekzit" - Böyük Britaniyanın AB-dən çıxmaq prosesi ucqarlarda elə bir maraq doğurmur, insanlar artıq buna adi bir məsələ kimi baxır və düşüncülər ki, avropalıların öz işidir - qoy, kiminlə istəyirlərsə birləşsintlər, ya da ayrılınsınlar.

Təkcə Avropanın özündə bu hələ də qorxulu yuxu kimi təsir etməkdədir. Hələ də insanlar ümid edirlər ki, hansısa qeyri-adi bir hadisə bu prosesin qarşısını alacaqdır.

Amma qərar qərardır və Britaniya AB-dən çıxmaqda ısrarlıdır. Sadəcə, elə ola bilər ki, bu təkcə onun AB-dən çıxması prosesi olmasın, həm də dənizlər dövlətinin özünün də parçalanmasına start verilsin. Qeyd edək ki, heç də qeyri-real məsələ deyildir bu...

Xatırlayırınsınızsa, Britaniyanın məşhur qərarından bir qədər əvvəl Şotlandiyanın ondan ayrılması haqda referendum keçirilmişdi. Sonra da İngiltərə ilə Şotlandiya arasında AB-dən çıxmaq məsələsinə çox fərqli münasibət oldu - şotlandlar AB-də qalmağa səs verdilər...

İndi bunlar hamıya bəlli bir məsələlərdir. Bəlli olmayan sa digər detallardır. O da budur ki, hamı bir sual üstündə baş sındırır: bu, başlanğıcdır, yoxsa... Sizi əmin edib deyə bilmirəm ki, heç kim həmin sualın cavabını bilmir...

Hamı Avropadakı siyasi partiyaların platformalarını izləməkdədir ki, bəlkə bu yolla indicə səsləndirdiyimiz suala cavab tapa bildilər. Amma hələki cavab yoxdur...

Bir tərəfdən hamı məyusdur ki, on illərlə addım-addım inteqrasiya yolunda irəliləmişdilər. İndi necə olsun? Bütün bunların üstündən bircə qərarla xətt çəkilsinmi?

Fəqət, güman etmirəm ki, hər şeyin üstündən xətt çəkiləcək. Böyük ehtimalla çox məqamlar toxunulmamış qalacaq. Amma yenə də ayrılıq ayrılıqdır və bununla barışmaq lazımdır. Bizim də bundan əndişələnmək və avropalıların əvəzinə onların problemlərinin acısını yaşamaq fikrimiz yoxdur...

Sadəcə, orientirlər dəyişir. Uzun illər Avropa ilə inteqrasiya, Avropa institutları ilə qovuşmaq neçə - neçə ölkənin əsas orientirləri olmuşdu və bu gün məlum olur ki, daha buna can atmağa elə bir ehtiyac yoxdur - necə deyirlər, film başa çatıb...

Daha konkret olsaq, Azərbaycan məmurları neçə illər idi ki, Avropaya qarşı etməklə məşğul idi. Könülsüz - könülsüz avropalı siyasi və ictimai xadimləri qəbul edir, onlara yalançı vədlər verirdik.

Ona görə də zərrə qədər şübhə etmirəm ki, ingilislərin qərarına hamıdan çox sevinən bizim məmurlarımız və hökumətimiz oldu. Bir daha deyirəm ki, neçə illər idi avropalıların gah siyasi məhbus problemini qaldırır, gah da bu və yaxud digər sahədə islahatların aparılmamasından şikayətlənirdilər.

Düzdür, şanlı hökumətimiz bütün bunlara qəhrəmancasına sinə gerir və öz bildiyini edirdi. Sadəcə, bəzən gözəndə pərdə asmaq üçün bəzi kiçik və əhəmiyyətsiz güzəştlər edirdilər ki, bizlər də bunu təntənə ilə Avropanın hökumətimizə təzyiqli kimi dəyərləndirdik...

İndi bunlar olmaya da bilər. Ona görə ki, Böyük Britaniya presedent yaratdı, özü də böyük presedent. Düzdür, britaniyalıların digər Avropa institutları ilə vidalaşmaq fikri yoxdur, onlar yalnız Avropa Birliyindən çıxırlar.

Amma presedent presedentdir - kiminin xoşuna AB gəlmir, başqa birisi isə Avropa Şurasını sevmir...

Məsələ də elə bundadır. Britaniya özü də bilmədən böyük prosesin istiqamətini dəyişdi. İndiyədək hamıya elə gəlirdi ki, bütün yollar Avropaya aparır. Ucqarlardakı bəzi sərt rejimlər müxtəlif bəhanələrlə bu prosesdən yayınmağa cəhd edirdilər.

İndi isə bütün bunlara ehtiyac qalmayacaq. Böyük ehtimalla daha avropalı siyasət və ictimaiyyət adamlarının da intonasiyası da əvvəlki kimi inamlı olmayacaqdır. Daha onlar əvvəlki kimi tələb edə bilməyəcək, çünki artıq kimin adından tələb etmək məsələsi bir az qəlizləşib...

Bizim hökumət, bizim məmurlarsa böyük ehtimalla sevinirlər. Bəlkə də sevinirlər ki, bir gün onlar da lap ingilislər kimi tutaq ki, Avropa Şurasını tərk etmək haqqında qərar verə bilərlər.

Belə baxanda, niyə də yox? Məgər bizim məmurlar və ya bizim hökumətimiz ingilislərdən əskikdirmi? Qərəz, adama elə gəlir ki, əvvəl kompas vardı və biz hara üzdüyümüzü bilirdik. İndi isə...

Məlum olduğu kimi, Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü (MSŞT) Beynəlxalq İdarə Heyətinin martın 7-8-də Kolumbiyanın paytaxtı Boqota şəhərində keçirilən 36-cı toplantısında Azərbaycanın bu beynəlxalq koalisiyada fəaliyyəti (statusu) dayandırılıb.

Bundan sonra Dövlət Neft Fondunun icraçı direktoru Şahmar Mövsümov bəyanat yayaraq Azərbaycanın MSŞT-ni rəsmi şəkildə tərk etdiyini bildirib. Bunun ardından Azərbaycan vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri arasında gedən mübahisə daha da güclənib. Yalnız birmənalı fikir ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın bu təşəbbüsdən çıxması ölkə üçün heç də müsbət hadisə deyil.

Bu hadisəyə münasibət bildirən "Financial Times" qəzeti də yazır ki, Azərbaycan hökumətinin Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsünü (MSŞT) tərk etməsi Avropaya istiqamətlənəcək multi-milyard dollarlıq qaz layihəsi üçün tələb olunan krediti sual altına qoyub.

Qəzet iddia edir ki, Xəzər dənizində yerləşən qaz yataqlarının Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə Avropaya birləşdirilməsi üçün 46 milyard dollar həcmində layihəyə Azərbaycanın töhfəsi risklə üzləşir: "Bakının təşkilatdan çıxması bu layihənin maliyyə sponsorlarını ticari sövdələşmə ilə şəffaflıq və yaxşı idarəçilik arasında seçim qarşısında qoyacaq".

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu məsələyə münasibət bildiren Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Təşkilatının sədri Mirvari Qəhrəmanlı Azərbaycanın bu təşəbbüsdən çıxarılması prosesinin məqsədyönlü şəkildə aparıldığını bildirdi: "Mən bir neçə gündür ki, özümə gələ bilmirəm. Azərbaycanın mütləq dərəcədə həmin qurumda qalmasını və oradakı fəaliyyətinin bərpa olunmasını istəyən QHT-lərə nə cür təhqirlər yağdırıldığını siz də gördünüz. Təşkilatın məhz şirkətlərin şəffaflığı, onların reytingi ilə bağlı udduğumuz qrantı da rüşvət adlandırdılar. Hansı ki, bu qrantdan 5 nəfər ekspert maaş alıb, mədən sənayesində çalışan şirkətlərdə şəffaflıq və hesabatlılıqla əlaqədar qiymətləndirmə hazırlamalı idilər. Mənim ailəmə, qızıma qarşı da xoşagəlməz sözlər yazıldı, ismarış qutuma hədələr gəlməyə başladı. EİTİ nədir? EİTİ siyasətdən uzaq, hasilat sənayesində şəffaflıqla əlaqədar 12 prinsip və standartları olan təşəbbüsdür, beynəlxalq qurum deyil. Təşəbbüsə Azərbaycan ilkin olaraq qoşulub və o zaman

güclü koalisiya yarandı. Koalisiya Şurası da mütəxəssislərdən ibarət oldu. Koalisiya Şurası 7 nəfərdən ibarət idi, onlar İqtilab Əhmədov, Sabit Bağirov, Azər Mehtiyev və digərləri idi. Biz prinsiplərə uyğun olaraq işləyirdik. Azərbaycanda 2014-cü ildə bütün QHT-lərə, o cüm-

sən də AXCP yetkililəri tərəfindən hücumlar başladı. EİTİ prinsiplərindən anlayışı olmayan insanlar çalışdılar ki, Azərbaycan bu təşəbbüsdə qalmasın. Proses məqsədyönlü getdi. Azərbaycanın MSŞT-dən çıxmasını istəyən qruplar buna nail oldu".

yətinin inkişafı və ölkənin kredit reytingi üçün mənfi məsələlər olacaq. Ona görə də hökumət belə tələsik addım atmamalı, verilən təkliflərə uyğun olaraq müəyyən islahatlar aparmalıdır. Çünki bu, ölkəmizə daha çox lazımdır. Ümid edək ki, emosiyalarla yox, ölkənin gələcəyi üçün

Azərbaycanın MSŞT-dən çıxarılmasına kimlər sevindi, kimlər pəjmürdə oldu...

Mirvari Qəhrəmanlı: "EİTİ prinsiplərindən anlayışı olmayan insanlar çalışdılar ki, Azərbaycan bu təşəbbüsdə qalmasın"

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycanın MSŞT-dən çıxması ilə ölkənin kredit reytingi və investisiya reytingi aşağı düşəcək: "Nəticədə kredit danışıqlarında çətinliklər olacaq. Hətta kredit versələr belə, faizləri yüksələcək, ölkə yatırımları üçün cəlbədiç olmayacaq. Bu hallar da ölkə iqtisadiyyatına qısa, orta və uzun zamanda ciddi ziyanlar vura bilər. Çünki həm Açıq Hökumət Tərəfdaşlığı, həm MSŞT-də üzvlük Azərbaycanın reytinginə müsbət təsir göstərirdi. Lakin bu, o demək deyil ki, Azərbaycana xarici kreditlərin verilməsinə tamamilə qadağa qoyulacaq, yaxud da hər hansı formada dayandırılacaq. Ola bilər ki, sadəcə, kredit danışıqları prosesi çətinləşsin. Ölkə olaraq reytingimiz aşağı düşdükcə, Azərbaycanın götürdüyü kreditlərin faiz dərəcələri artır. Yəni daha yüksək faizlə borclanmağa məcbur ola bilərik. Azərbaycanın MSŞT üzvlüyündən çıxması hökumət və vətəndaş cəmiyyəti üçün heç də yaxşı hal deyil. Gələcəkdə vətəndaş cəmiyyəti

düşünmüş addımlar atılacaq. Azərbaycan hökuməti gələcəkdə MSŞT ilə yenidən əlaqələrin bərpa olunması üçün müəyyən addımlar atacaq".

Kolumbiyanın paytaxtı Boqotada keçirilən toplantıda iştirak edən Qubad İbadoğlu isə hökumətin verdiyi qərarı təkbaşına qəbul etməsindən narazılığını ifadə edib: "Azərbaycanın MSŞT-dən çıxmaq qərarını tələsik və emosional qərar hesab edə bilmərəm. Azərbaycan hökuməti hətta belə bir qərar vermək məcburiyyətində qalsa belə, onu təkbaşına qəbul etməli deyildi. Çünki MSŞT üç tərəfli proses olduğundan hökumətin bu təklifi MSŞT üzrə Çoxtərəfli Qrupda müzakirə olunmalı və bu prosesdə iştirak edən digər iştirakçıların da fikri nəzərə alınmalı idi. Azərbaycan hökumətinin bu qərarı təkbaşına verilməsini tərəflərə - o sıradan da mədən sənayesi şirkətlərinə və yerli vətəndaş cəmiyyətinə sayğısızlıq kimi qiymətləndirirəm. Azərbaycan hökuməti problemləri həll etməyə deyil, oradan uzaqlaşmağa qərar verir. Bildirirəm ki, bundan bütün tərəflər, beynəlxalq MSŞT, yerli vətəndaş cəmiyyəti, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən yerli və xarici mədən sənayesi şirkətləri, eləcə də Azərbaycan hakimiyyəti itirəcək. Bu qərardan demək olar ki, qazanan tərəf olmayacaq. Ən çox itkilərə kimin məruz qalması bundan sonra gedən proseslərdən və Azərbaycanın MSŞT üzrə Hökumət Komissiyasının atacağı növbəti addımlardan asılı olacaq".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

“Yeni Müsavat”ın “Bizim qonaq” rubrikasında bu dəfə müsahibimiz iqtisadi ekspert Vüqar Bayramovdur. Onunla son günlərin ən aktual iqtisadi mövzularını, «Pensiya haqqında» Qanuna edilən dəyişiklikləri, bazarlarda yaşanan bahalaşmanı, manatın məzənnəsi ilə bağlı proqnozları və sair məsələləri müzakirə etdik.

- Vüqar bəy, “Əmək pensiyaları haqqında” Qanuna edilən dəyişikliklərdə cəmiyyəti ən çox narazı salan məqam pensiya yaşının 65-ə qaldırılması oldu. Ancaq bununla yanaşı, bir çox dəyişikliklər də edildi, lakin yaş məsələsinin fonunda gündəmə gəlmədi... Ümumilikdə, bu dəyişikliklərdə müsbət və mənfi məqamlar nələrdir?

- Bu dəyişikliyi iki aspektdən yanaşmaq lazımdır. Birincisi, həm kişilər, həm də xanımlar üçün pensiya yaşının 65-ə çatdırılmasıdır. İkincisi, pensiya islahatı paketində olan digər islahatlar. Praktiki olaraq pensiya paketinə olan digər islahatlar müzakirə olunmadı. Mən birmənalı şəkildə bu paketdəki bezi dəyişiklikləri müsbət qiymətləndirirəm. Lakin hesab edirəm ki, bu paketə pensiya yaşının artırılması ilə bağlı maddənin daxil edilməsinə ehtiyac yox idi. Pensiya yaşının artırılması üçün iqtisadiyyatın stabilizasiyası olduqca vacibdir. Nəzərə alsaq ki, hazırda postneft dövrünə keçid prosesini yaşayırıq, cəmiyyətin diqqətini cəlb edən bu tip məsələlərin islahatları daha yaxşı olar. Pensiya yaşının artırılması pilləli şəkildə olacaq və hər il yarım il artırılacaq. Yaş həddinin 65-ə çatması bir neçə il sonra olacaq, ancaq müzakirələr indi aparılır. Yaxşı olardı ki, pensiya paketi qəbul edilərdi, ancaq oradakı yaşla bağlı maddə 2020-ci ildən başlayaraq tətbiq olunardı. Həm 3 il müddət postneft dövrünə keçid üçün yerli olardı, həm də vətəndaşların narazılığına gətirib çıxartmazdı.

- Yaş məsələsini çıxsaq, pensiya islahatları paketində müsbət məqamlar da var...

- Etiraf edək ki, bu paketdə Qərb təcrübəsinə əsaslanaraq hazırlanmış islahatlardır. Bizim hazırladığımız bir neçə təklif, o cümlədən 12 illik stajın ləğv olunması məsələsi də paketə daxil edilib və müsbət bir haldır. Əvvəlki qanunda problem o idi ki, vətəndaş 11 il işləyirdi, ancaq 12 il stajı olmadığı üçün pensiya ala bilmirdi. Elə vətəndaşlar var idi ki, 5 il yüksək maaşla işləyib, 25 il işləyən vətəndaşdan daha çox ödəniş edib. Lakin 12 il stajı olmadığına görə əmək pensiyası ala bilmirdilər, həmin vətəndaşların hüquqları pozulurdu. Ancaq indi ödənişlər müəyyən olunmuş limiti keçdikdən sonra həmin vətəndaşlar əmək pensiyası ala biləcəklər.

- Digər önəmli bir məqam isə odur ki, artıq vətəndaşlar yaşının 50 faizini deyil, 100 faizini ala biləcəklər. Əvvəlki qaydalara görə, vətəndaşın nə qədər yığılı var idisə, onun 50 faizi vətəndaşın pensiyası üçün saxlanılırdı, digər 50 faizi isə cari xərclər üçün, mövcud pensiyanın ödənilməsi və yığımda göstərilən xidmət üçün istifadə olunurdu. Artıq bu fərq aradan qalxıb. Vətəndaşın 50 min manat yığılı var, onun hamısı pensiya yaşına çatdıqdan sonra vətəndaşa qaytarılır.

laçaq. Bu qanunun qəbul edilməsi də vacib idi.

- Bizim təklif etdiyimiz bir məqam da nəzərə alınıb. Bu ABŞ-da olduğu kimi əmək pensiyaları ilə bağlı limit keçdikdən sonra pensiyanın alınması ilə bağlı müraciətin edilməsidir. Söhbət ondan gedir ki, əgər vətəndaş yüksək əmək haqqı ilə 15 il işləyibse, yüksək sosial ödənişlər edibse, artıq 15 ildən sonra xüsusi hesablaşma qaydası ilə minimum ödəniş məbləğini keçibse, əmək pensiyasının alınması üçün müraciət edə və

var-fevral aylarında büdcədən şəhə çox sosial istiqamətlərdə xərclər ayrılır. Dövlət satınalmaları ilə bağlı ayırmalar demək olar ki, olmur. Çünki bunun üçün müəyyən qədər vaxt lazımdır. Bu mənada dollara tələb azalır. Digər bir məqam xarici borc öhdəliklərinin olmamasıdır. Adətən bu öhdəlikləri şirkətlər ilin sonunda yerinə yetirirlər. Əhəmiyyətli məqamlardan biri də dollarlaşma səviyyəsinin yüksək olmasıdır. Vətəndaşlar pullarını xarici valyutada saxlayıblar. Həmin vətəndaşlar konver-

siya bankları bazardan daha çox dollar cəlb edə bildi. Fevral ayı ilə bağlı diqqət çəkən məqamlardan biri də budur ki, kommersiya bankları prosesi idarə etməyə çalışdılar. Söhbət ondan gedir ki, kommersiya bankları alışı və satışı arasında böyük bir fərq müəyyənləşdirdilər. Dollar 1.65-ə alıb 1.85-ə satdılar. Bu da vətəndaşların dollar satışını stimullaşdırdı. Kommersiya bankları yalnız dolların alış-satış fərqlərindən xeyli gəlir əldə etdilər.

- FED-in uçot dərəcələrini ar-

daha çox psixoloji rıçaqları var. Mərkəzi Bank bütün ssenarilərə hazır olmalıdır və hər qərara uyğun olaraq öz strategiyasını formalaşdırmalıdır ki, manata təzyiqli artmasın. Liberal məzənnə siyasətini həyata keçirən ölkələrin təcrübəsi onu göstərir ki, ən azı 6 ay ərzində real bazar məzənnəsinin formalaşması baş tutur. Əgər neftin qiymətində kəskin azalmalar olmazsa, bazara müdaxilə olmazsa, Mərkəzi Bank mövcud siyasəti ilə birinci yarım ilin sonunda bazar məzənnəsinə çata bilər. Ancaq

mət azalmalarına getməyiblər. Novruz bayramının gəlişi isə ərzaq məhsullarına tələbi yüksəltdi. Bu mənada ət, qoz, fındıq daxil olmaqla bayram üçün xarakterik olan məhsulların qiymətində artım var. Bu kontekstdən yanaşanda dövlət qurumlarının bazara nəzarət etməsinə və monitorinqlər aparmasına ehtiyac var. Bu sahibkarların mənfəətin proqnozlaşdırılması və gəlir əldə etməklə bağlı yanaşmalarındakı yanlışlardan xəbərdar olmaq lazımdır. Sahibkar qiyməti aşağı salarsa, daha çox satar və daha

“Əmək pensiyası üçün tələb olunan 12 illik stajın ləğv edilməsi müsbət haldır”

Vüqar Bayramov: “Bu paketə pensiya yaşının artırılması ilə bağlı maddənin daxil edilməsinə ehtiyac yox idi”

“Artıq vətəndaş pensiya fonduna ödədiklərini 100 faiz ala biləcək”

tıracağı ehtimalı da artmaqdadır. Bu, manatın məzənnəsinə necə təsir göstərə bilər?

- Hazırkı proqnozlar tam şəkildə özünü doğrultmaya da bilər. Bəzən sorğulara görə, FED iclası 60 faiz dəyişiklik ehtimalı ilə gedir, ancaq nəticədə qərar qəbul edilmir. Amerikada dolların məzənnəsinə ikili yanaşma var. Bir yanaşma ondan ibarətdir ki, Ağ Ev dolların ucuzlaşmasında maraqlıdır. Onlar çalışır ki, dollar ucuz olsun və ABŞ-ın ixrac qabiliyyəti artsın, şirkətlər daxilə investisiya etsinlər, idxal azalsın. Bu baxımdan, ucuz dollar Ağ Evə sərf edir. Amma FED dolların bahalaşmasının və ya mövcud məzənnəsinin qorunub saxlanılmasının tərəfdarıdır. Son dövrlərdə ilk dəfə olaraq FED yığıncağına iki fərqli

burada çox vacibdir ki, Mərkəzi Bank kommersiya banklarının bazara stimulyativ təsirlərini minimumlaşdırın. Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası bu istiqamətdə addımlarını intensivləşdirsin. Kommersiya banklarının müdaxiləsi azalarsa, manata inam bərpa olunarsa, yarım il ərzində bazar məzənnəsi müəyyənləşdirilə bilər. Ancaq bu məzənnə hansı müddətdə dayanıqlı olacaq, bu artıq məsələnin başqa bir tərəfidir.

- İnsanları narahat edən ən önəmli məsələ bayram öncəsi bazarlarda müşahidə olunan kəskin bahalaşmadır. Manat möhkəmlənsə də bahalaşma səngimirmi. Bunun səbəbi nədir?

- Manat möhkəmlənərkən iş adamları bildirirdilər ki, manat 1

çox gəlir əldə edər. Həm də mənavi olaraq hər bir insanın bayram süfrəsi açmasına yardımçı olar. Təəssüf ki, bizim sahibkarlarda mənavi yanaşma yoxdur.

- Vüqar bəy, neft ucuzlaşır. “Qara qızıl”ın qiyməti ilə bağlı proqnozlar dövlət büdcəsi üçün nə vəd edir?

- Azərbaycan üçün neftin dünya bazarındakı qiymətinin 50-60 dollar intervalında dəyişməsi məqbuldur. Bir tərəfdən devalvasiyadan sonra neftdən gələn gəlirlər manat ifadəsində hökumətə daha çox vəsait xərcləmə imkanını yaradır. Digər tərəfdən, dövlət büdcəsində neftin bir barelinin 40 dollardan nəzərdə tutulduğunu yada salsaq, hazırda qiymətlərin 50-60 dollar intervalında dəyişməsi məqbuldur. Bugünlərdə neftin qiymətində azalmalar var. Hətta TEXAS markalı neft 50 dollardan aşağı düşüb, 48 dollar ətrafında təklif edilir. Bu, həm bazara çıxarılan neftin həcmının artması, həm də “sist neft” və “şeyl oyl” ilə bağlı rentabelliğin artması ilə bağlıdır. OPEK hasilatın azaldılması ilə bağlı öhdəlikləri tam monitorinq edə bilmir. Beynəlxalq Enerji Akademiyasının hesablamalarına görə, ən yaxşı halda söhbət öhdəliklərin 70-80 faiz yerinə yetirilməsindən gedir. Bezi hesablamalarına görə, qiymətləndirmələrə bu, 50 faizə yaxındır.

Qiymətlərin bundan sonra necə dəyişəcəyinə gəlincə, OPEK-in müdaxiləsi çox önəmlidir. Əgər OPEK yayda hasilatın azaldılması ilə bağlı yeni öhdəlik qəbul edərsə, o zaman qiymətlərin 50-60 dollar ətrafında stabilizasiyasına nail ola bilərlər. Əks halda, neft qiymətləri 40 dollara qədər azala bilər. Bu məsələdə OPEK-lə yanaşı, Rusiyanın və ABŞ-ın mövqeyi də çox önəmlidir. Çünki bu iki ölkə ən çox neft hasil edən ölkələrdən biridir. Qəbul edilən bir məqam isə budur ki, heç kim neftin əvvəlki qiymətlərini proqnozlaşdırmır. Bunun üçün iqtisadi əsaslar yoxdur. Neft ölkələri üçün əsas məsələ neftin hər bareli üçün qiymətlərin 50-60 dollar civarında stabilizasiyasından ibarətdir.

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ
Fotolar Məğrur MƏRDİNDİR

“FED yığıncağına iki fərqli yanaşma ilə gedir, Ağ Ev dolların ucuz olmasında maraqlıdır, FED isə bahalaşmasında...”

tasiya üçün dolların bahalaşmasını gözləyir. Digər tərəfdən, dövrüyyədə olan manat bazası kiçilib. Mərkəzi Bankın hərracları vasitəsilə dövrüyyədə manatın çıxarılması prosesi davam edir. Manat bazası kiçildiyi üçün dollar tələb də azalıb. Bu baxımdan fevralın əvvəllərində manatın 10 faiz möhkəmlənməsi müşahidə olundu. Manatın qısamüddətli dövrdə 1.92-dən 1.74-ə qədər möhkəmlənməsi bazarda dollar təklifini artırdı, vətəndaşlar dollar satmağa çalışdılar. Nəticədə hərraclarda da dollara tələb azaldı. Kommersiya

yanaşma ilə gedir. Burada hansının qalib gələcəyini demək mümkün deyil. FED uçot dərəcələrini artırsa belə, düşüncümürəm ki, bu, dolların kəskin bahalaşmasına gətirib çıxarsın.

Manata necə təsir göstərəcəyinə gəlincə, psixoloji təsirlər qaçılmaz olacaq. Ancaq iqtisadi təsirləri cüzi olacaq. Mərkəzi Bank çalışmalıdır ki, bu təsirləri azaltsın. Psixoloji baxımdan dollar tələb artarsa, bu valyuta bazarına təsir edəcək. Bu gün manatın möhkəmlənməsi müsbət haldır. Nəticədə hərraclarda da dollara tələb azaldı. Kommersiya

ay ərzində dəyər itirməyə, qiymət azalmaları baş verəcək. Artıq bir aydan daha çox vaxt keçir, manat məzənnəsinin qorunub saxlanması, ancaq qiymətlərdə heç bir azalma yoxdur. Halbuki anbarlardakı məhsullar satılıb, yeni mallar dolların yeni qiyməti ilə alınıb gətirilir, deməli, qiymət aşağı düşməlidir. Manatla bağlı proqnozların necə olmasından asılı olmayaraq, əgər məhsulu ucuz alıblarsa, həmin xərəcə uyğun qiymətə satmalıdır. Lakin təəssüf ki, bu baş vermir və sahibkarlar manatın möhkəmlənməsi fonunda qiymət

Banan əslində harda bitir

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Şüşə evdə yaşayırsansa, ona-buna daş atma"

(İngilis ata sözü)

Cağdaş dünyamızda zəiflik heç yaxşı qəbul olunmur. Kim yıxıldısa, azca büdrədisə, yoldan keçən qapazı vurur. Məsələn, bir ara banan dövlətlərindən birində xalq etiraz aksiyası keçirib məğlub olmuşdu, telekanalizasiya işə həmin müxalifətçiləri "quduzlar, vandallar" adlandırmışdı. Əgər qalib gəlsələr elə adlandırardımı? Qətiyyətlə. Əksinə, həmin müxalifətçilərin liderinin qolyanından tökülən küllü başlarına səpərdilər, deyərdilər, bu, kəpəyə qarşı dərmandır.

Uzun sözün qısa, vaxt ötdü, il dolandı, dərələrdən sel kimi, təpələrdən yel kimi fırlandıq, bir gün baxdıq telekanalizasiyanın özünü bağlayıblar, yerləşdiyi ofisdən də qovurlar. Özü də biri var, səni hansısa humanist təşkilat qovsun, biri də var zoologiya elmi üzrə idarə. İkinci daha yandırıncı olur. Həyatını respublikanın xəbər fondunu-zadını qayıрмаğa xərclə, bütün prezidentlərin biğinin (hətta biği olmayanların da) altından keç, lakin bir gün səni heyvanat alimləri ofisdən qovsun... Dəhşətdir. Kəbəlayı demişkən, Yadullanın müsibəti belə olmamışdı. Ancaq imkanlar, güc əldə olsaydı həmin zooloqlara "İlin adamı" adını verib ofisdə qalmaq olardı. İndi işə yoxdur. İndi heç "Günün ilan-qurbağası" adı versən götürən olmaz. 20 illik xəbərçilik-zad 20 saniyənin içində yox sayılıb, hansısa kaset prokatı budkasını sökürmüş kimi, kasetləri qoltuğuna verib atırlar bayıra.

Söz düşmüşkən, Ərdoğanın dünən Niderlandı "banan dövləti" adlandırmasını xeyli ləzzətlə oxudum. "Banan dövləti" 20-ci əsrin siyasi leksikonunda yaranmış bir ifadədir, yoxsul, aqrar, hansısa kənd təsərrüfatı məhsulunun ixracından asılı Latın Amerikasına dövlətinin ümumiləşdirilmiş adıdır. Ancaq banan dövlətinin əsas cəhəti orda tez-tez dövlət çevrilişləri olması, hərbi xuntaların, diktatorların hakimiyyəti ələ keçirməsidir. İndi gəlin baxaq görək bizim əziz və sevimli Türkiyəmizin Niderlandı banan dövləti adlandırmağa bir damcı da olsa haqqı çatırımı? Deyəsən, yox. Çünki Niderlandda haçansa dövlət çevrilişi olması kiminsə yadına gəlmir. Türkiyədə isə tək 1960-cı ildən bəri azı 6 dəfə dövlət çevrilişi və ya buna cəhd olubdur! Ən axırındakı cəhd keçən il olmuşdur. İndi banan dövlətində kim yaşayır? Əlbəttə, honduraslılar! Qanuna uyğun yaşamaq idilər.

Bu baxımdan, bizdə son dövrlər qanunçuluğun möhkəmlənməsi, güclü dövlətə çevrilmək istiqamətində böyük işlər görülür. Elə bloqçu Mehman Hüseynovun həbsini götürək. Qabaqlar kimsə hökumətin xoşuna gəlməyəndə onu ya narkotik, ya xuliqanlıq maddəsi ilə tuturdular. Mehman Hüseynovu isə sərf media fəaliyyətinə görə həbs ediblər - ittihamda onun bir polis rəisini təhqir etdiyi göstərilmişdir. Hər şey öz adıyla çağırılarda gözəl olur. Üstəlik, buna qədər məlum deyildi böhtana görə cəza maddəsini cinayət məcəlləməyə nə üçün salmışıq. Adam tutmağa yaramayan maddə, pas atmış tüfəng kimi bir şey olur. Maddə varsa, işləmək lazımdır.

İnternet saytlarının qara siyahılarını hazırlamaq, Mətbuat Şurasının Google şirkətini reket elan etməsi, Səyavuş müəllimin sosial şəbəkələrdə şərh yazanlardan şəxsiyyət vəsiqəsi istəməsi, 64 dəfə cərimə edilən idiotun sürücülük vəsiqəsi ilə mükafatlandırılması və sairə - bunlar da dövlətimizin gücünü göstərir. Zəiflər qorxaqdır, Azərbaycan isə cəsarətlə dünyanın üstünə gedir. Axtarsan bəlkə heç Ermənistanda böhtana görə adamları tutmağa da ürək eləmir. El məsələmizdə deyilən kimi, erməni qan görübdür, qorxubdur.

Daha bir gücümüz Lələtəpəyə elektrik xətti çəkilməsində özünü göstərdi. Yaxşı olar ora qaz, su, kanalizasiya, internet, faks, telefon xətləri də çəkilsin. O cümlədən BDU-nun müəllimləri Cahangir Məmmədli və Nəsir Əhmədli Cocuq Mərcanlı məktəbində dərs deməyə getmək üçün and içmişdilər, əldə etdiyimiz xəbərə görə, hələlik Lökbatanı da keçməyiblər. Bəs nəyi gözləyirlər? Güclə göndərməyi? Söz vermişən, zəhmət çək, get.

Hərə andını bir cür pozsa, sabah bura da Niderlandın gününə düşəcəkdir. Əlim qurusun yazdığım yerdə: hətta ola bilər kişilər kişilərlə evlənsin!

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı növbəti açıqlamalar göstərir ki, cəbhədə vəziyyət gərgin olaraq qalır. Bəzi informasiya qaynaqları isə erməni saytlarına və sosial şəbəkələrə istinadən düşmən ölkədə vətəndaşların kütləvi şəkildə səfərbərliyə alındığı ilə bağlı xəbərlər, həmçinin fotolar yayımlayıb.

Cebhe.info-nun xəbərinə görə, aprel müharibəsinin ildönümü ərəfəsində erməni mediası yeni hazırlıq planlarını əks etdirən fotolar yayıb. Yayılan məlumatlarda qeyd olunub ki, Ermənistan hökuməti vətəndaşlarını kütləvi surətdə səfərbər edərək Qarabağ cəbhəsinə yola salır. Bütün bunlar isə tərəflərə danışıqlar masasına qayıtmaqla bağlı çağırışların edildiyi bir dövrdə baş verir. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri Bakı səfərindən sonra Ermənistanı getməyi planlaşdırır. Ancaq vəziyyəti gərginləşdirmək mövqeyindən çıxış edən Serj Sərkisyan 2 aprel parlament seçkilərinə qədər hansısa uğur əldə etmək üçün çalışır ki, bu da nəticədə ağır artilleriyanın işə salınmasına gətirib çıxarır.

Vəziyyətin gərginliyi əcnəbilərin də diqqətini cəlb edib. **Jurnalist-blogger Todd Vudun** "People's Pundit Daily"-də yerləşdirilmiş və Qarabağ münaqişəsi zonasındakı gərginlikdən bəhs edən "Üçüncü Dünya müharibəsi Qafqazın bu küncündən başlaya bilərmi?" başlıqlı məqaləsində də Qarabağ böhranından bəhs edib. (virtualaz.org) Müəllif münaqişənin əsas tarixçəsini yada salır, 2000-ci ilin əvvəllərinə qədər təmas xəttində kövrək atəşkəsin qüvvədə olduğunu qeyd edir. Ancaq bildirir ki, Azərbaycan neft gəlirləri hesabına milyardlarla dollarlıq silah almağa başlayıb və Ermənistanın işğal altındakı ərazilərini hərbi yolla geri qaytarmaq əzmində olduğunu bildirir. "Kövrək atəşkəs ötən ilin aprelinde qəfil alovlanan hərbi əməliyyatlara keçdi və dörd gün davam edən döyüşlərdən sonra Rusiyanın müdaxiləsi ilə dayandırıldı. Həmin vaxtdan bu yana təmas xəttində gərginlik azalmayıb, daha da artıb"-müəllif yazır.

"Ermənistan hiss edir ki, müasir silahlarla silahlanmış Azərbaycan 20-ci əsrin sonlarında itirdiyi ərazilərini geri qaytarmağa hazırlaşır. Rusiya Ermənistanla hərbi sahədə sıx bağlıdır, onun ərəzində hərbi baza saxlayır, regiondakı rus komandirləri deyir ki, Azərbaycan Qarabağı geri almaq istəsə, onlar ermənilərə kömək edəcəklər"-Todd Vud yazır.

Cəbhədə aktivliyin müşahidə olunması nə vəd edir?

Qarabağ müharibəsi veteranı, sabiq milli təhlükəsizlik zabiti İlah İsmayıl "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bir neçə gün öncə Tərtərdən qayıdıb: "Həmin günlərdə xüsusi bir gərginlik yox idi. Kiçik çaplı silahlardan atılan atəşlər tərtərlilər üçün adi hal idi. Artilleriya atəşləri insanları narahat edir, o da son günlər müşahidə olunmur. Bütövlükdə Qarabağla əlaqədar yaxın vaxtlara, de-

"Ermənistan hiss edir ki, Azərbaycan

ərazilərini geri qaytarmağa hazırlaşır"

Jurnalist-blogger Todd Vud "Üçüncü Dünya müharibəsi Qafqazın bu küncündən başlaya bilərmi?" başlıqlı məqaləsində Qarabağ böhranından bəhs edib

yərdim ki, nə danışıqlar prosesində, nə cəbhədə radikal heç nə gözlənilmir və bu, hələ bir xeyli davam edəcək. Ermənilər istədiyinə nail olub, "status-kvo" 24 ildir onları qane edir və danışıqlarda və cəbhədə dəyişiklik etmək marağında deyillər. Apreldəki parlament seçkiləri ərəfəsində cəbhədə öz xeyirlərinə hansısa bir əməliyyat keçirib siyasi dividend qazanmaq da əks-effekt verə biləcəyindən Sərkisyan hakimiyyəti gərginliyə meyilli olmayacaq, sakitlik onların marağındadır. Zəhmət, fevralda beş kəşfiyyatımızın öldürülməsini ermənilər öz aktivlərinə yazıblar. Pis vəziyyətdə olan Azərbaycan tərəfidir. Nə diplomatiya, nə də hərbdə, uğur bir tərəfə qalsın, heç təşəbbüs belə biz tərəfdə deyil. Hesab edirəm ki, Qarabağ cəbhəsində uzunmüddətli növbəti passivliyə qədəm qoyulub. Bu passivlik yalnız düşmənin xeyrinədir. Arabir atəşkəsin milyoncu dəfə pozulması heç nəyi dəyişmir".

İsmayıl növbəti təşəbbüslərdən də nə isə gözləyir: "Minsk Qrupu növbətçi addımlarını atacaq, xarici işlər nazirləri hardasa növbətçi görüşlər keçirəcəklər. Moskva növbətçi sülh təkliflərini, guya tərəflərin öhdəsinə buraxdığını bir daha elan edəcək. Qərbinə başı tamam başqa işlərə qarşı, Qarabağ onlar üçün heç üfüqdə də görünmür. Niyə belədir? Bu başqa mövzudur".

Düşmən ölkə rəhbərliyi diqqəti seçkiabağı situasiyadan yayındırmaq istəyir, yoxsa ciddi savaşa hazırlığı gədir? İndiki halda Azərbaycan işğalçıya qarşı genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlar keçirə bilərmi?

Ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Üzeyir Cəfərov hesab edir ki, düşmən təxribatlarına son qoymazsa, ordu-

muz ona növbəti sarsıdıcı zərbələr endirəcək. Hərbi ekspertin fikrincə, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri bütün silah növlərindən, həmçinin hərbi texnikadan istifadə etmək hüququna malikdir: "Şəxsi düşüncəmə görə, Ermənistanın hazırkı rəhbərliyini hakimiyyətə gətirən güc bir vaxtlar onların Qarabağda törətdikləri çoxsaylı cinayət əməlləri olmuşdusa, elə onların hakimiyyətdən silinib-süpürülməsinə də yəqin ki, böyük ehtimalla məhz Qarabağ amili səbəb olacaq. Ola bilsin bu fikrim kimlərəsə bir qədər abstrakt görünsün, amma mən düşünürəm ki, Sərkisyanın hakimiyyətinə uzatmaq cəhdləri, deyəsən, yavaş-yavaş öləməkdədir. Onun üçün "ölüm zəngi" hələ ötən ilin aprelinde çalınmağa başlayıb. Qarabağ cəbhəsində düşmənin bariz nümunəsidir. Bir erməni diğası cəhənnəmə vasil olanda ağızları köpüklənən həmsədrlərin, heç olmazsa, insanlıq naminə Allahın quru başsağlığını dilə gətirməyə cürətlərini çatırmadı. Nə qədər ağır da olsa, mənə elə gəlir ki, biz əsla Ermənistanda keçiriləcək seçkiləri gözləməməliyik. Onların siyasi hoqqabazlıqlarından bizə nə? Biz davamlı olaraq və təkidlə torpaqların azad olunmasını tələb etməliyik. Belə çıxır ki, biz hələ gözləməliyik ki, bu yaramazlar nə vaxt daxilə öz siyasi çəkişmələrini bitirəcəklər, sonra da yenidən bunlardan Qarabağla bağlı hesab soruq? Məncə, kifayət qədər dözümlü və səbir nümayiş etdirmişik. Nə olursa-olsun biz aktiv şəkildə ərəzi bütövlüyümüzün bərpası üçün hərəkətdə olmalıyıq. Yoxsa bizi sonradan gözləyəcək fəlakətlərin qarşısını almaqda çətinlik çəkə bilərik".

□ **Cauid TURAN**

Hollandiyanın Ankaradakı səfirliyinin müvəqqəti işlər vəkili iki gün ərzində üçüncü dəfə (martın 13-də) Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb və ona iki etiraz notası təqdim edilib. Notalarda Hollandiya hökumətindən Türkiyədən yazılı üzr istəməsi tələb olunub.

Qeyd edək ki, martın 11-də Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlunun uçuşu təyyarənin Hollandiyanın Rotterdam şəhərinə enməsinə icazə verilməyib. Bundan başqa, Hollandiya polisi Türkiyənin ailə və sosial siyasət naziri Fatma Betül Sayan Qayanı Türkiyənin Rotterdamdakı baş konsulluğuna buraxmayıb. Baş verənlərə görə Türkiyənin Rotterdamdakı baş konsulluğunun qarşısına toplaşan türklərə Hollandiya polisi tərəfindən zorakılıq edilib.

Hollandiyanın baş naziri Mark Ryutte baş verənlərə görə hökumət adından üzr istəməyəcəyini bildirib: "Mən gərginliyin aradan qaldırılmasına hazırlaşırım, amma üzr istəməyəcəm. Üzr istəməkdən söhbət gedə bilməz. Onlar etdiklərinə görə üzr istəməlidirlər".

Martın 13-də Hollandiya Türkiyəyə qarşı daha bir qalmaqallı addım atıb. Məlumata əsasən, türk nazirlərin ölkəsindəki referendumla bağlı Hollandiyada keçirmək istədiyi tədbirləri qadağan edən ölkə "Referendumda yox!" kampaniyasının keçirilməsinə icazə verib. Belə ki, AKP-nin sabiq deputatı Əbdüllətif Şəner, Türkiyə Barolar Birliyinin sədri Mətin Feyzioğlu və barəsində həbs qərarı çıxarılan HDP-li millət vəkili Tuğba Hezer Öztürk Hollandiyada "Yox" kampaniyası keçiriblər və onlara heç bir maneə törədilməyib. Hətta Əbdüllətif Şəner 3 şəhərdə tədbir keçirib.

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan isə Hollandiyanın özünü "banan respublikası" kimi apardığını bəyan edib. O, Avropadakı və digər ölkələrdəki bütün beynəlxalq təşkilatları Amsterdama qarşı ciddi tədbirlər görməyə çağırıb.

Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım isə Niderlandın İstanbuldakı konsulluğu üzərindəki bayrağının endirilməsinə, onun türk bayrağı ilə əvəzlənməsinə münasibət bildirib. O, baş verənləri pisləyib: "Bunu kim, niyə, nədən edər? Bu, bir tərxiatdır, bunlardan uzaq durmaq lazımdır".

Qeyd edək ki, Türkiyədə nümayişçilər martın 12-də Niderlandın İstanbuldakı konsulluğu üzərindəki bayrağı endirərək onu türk bayrağı ilə əvəzləyiblər. Aksiya iştirakçıları bu şəkildə Niderland hökumətinin Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu, həmçinin ailə və sosial siyasət

"Zanbaqlar ölkəsində" millətçilik qoxusu -

Ankara Hollandiyadan üzr tələb edir

Türkiyəyə qarşı Avropa ölkələrinin davranışlarında ABŞ-ın da əli varmı?

naziri Fatma Betül Sayan Kayaya qarşı sərgiledikləri münasibətə etirazlarını bildiriblər. Yarım saatdan sonra polis Niderland bayrağını konsulluğun üzərinə geri qaytarıb.

Binəli Yıldırım Niderlandla münasibətlərin bir müddət sonra yenidən normallaşacağına inamını ifadə edib. Baş nazir bununla yanaşı, qarşı tərəfə xəbərdarlığını da səsləndirib: "Ölkələr arasında daimi dostluq, düşmənçilik olmaz. Münasibətlər zaman-zaman gərilər, düzələr. Sonu nə olursa-olsun, Türkiyəni, milləti təhqir, cəmiyyəti narahat edəcək heç bir hərəkətə boyun əymərik, qarşılığını ən sərt şəkildə verərik".

Baş nazir Avropa Birliyinin bir sıra ölkələrinin Türkiyədəki dəyişikliklərə müsbət yanaşmadıqlarını vurğulayaraq bu məsələdə terror təşkilatlarının da müəyyən rolu olduğunu diqqətə çatdırıb.

Rusiya Liberal Demokrat Partiyasının sədri Vladimir Jirinovski Türkiyənin müdafiəsinə qalxıb. Jirinovski deyib ki, Hollandiya Türkiyəyə qarşı həyasızlıq edir: "Hollandiya Türkiyənin daha güclü bir rejim olacağından qorxur. 16 aprelde referendum olacaq və Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın əlinə böyük səlahiyyətlər cəmləşəcək. Bu, Qərb üçün böyük təhdid ola bilər. Çünki Qərb hər yerdə parlamentli sistemin olmasını istəyir. Bu, necə demokratiyadır? Türk nazir öz soydaşları ilə görüşə bilmir. Nazirin əllərindən tutub, sərhədə aparırlar. Budurmu demokratiya? Bir vaxt Türkiyə ilə əlaqələri-

mizi kordadılar. Ərdoğan bir dövlət başçısı olaraq bizimlə normal əlaqələr yaratmaq istəyir. Ticarətlə, sülhlə cənuba enək. Türklər də şimala gəlsin. Onlar bizi sevir. Ərdoğanın nə üçün məni qəbul etdiyini bilirsinizmi? Çünki mən Türkiyənin əsl dostuyam. Mahnıda deyildiyi kimi, "Sən olmasaydın Türkiyə, bu həyat nəyə yarayardı?"

ABŞ-ın məşhur "The Washington Post" qəzetində isə yaranmış vəziyyətlə bağlı məqalə dərc edilib. Məqalədə son illər onsuz da pisləşən münasibətlərin, Qərblə Türkiyənin arasındakı uçurumun bir az dərinləşdiyini yazır. Qəzet xatırladır ki, Türkiyə prezidenti Ərdoğan martın 12-də İstanbulda kütlə qarşısında çıxışında Qərbin maskasını atdığına deyib. Qəzetin yazdığına görə, Ərdoğanın, eləcə də Türkiyənin digər rəsmilərinin çıxışları, Hollandiya və digər bir neçə Avropa dövlətinin addımları, türklərə qarşı sərt tədbirləri durumun bundan sonra bir az da gərginləşəcəyindən xəbər verir. Qəzetin yazdığına görə, Türkiyənin öz ölkəsində olan Hollandiya səfirini ölkəyə buraxmayacağı gözlənilir.

Bəs Avropa ölkələrinin, əsasən də Hollandiya və Almaniyanın Türkiyəyə qarşı davranışlarında, Avropada antitürk, antimüsəlman siyasətin yürüdülməyə başlanmasında ABŞ-ın əli varmı?

Politoloq Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Türkiyə ilə Avropa İttifaqı ölkələri arasında yaranan gərginlikdə ABŞ-ın marağının olduğunu söyləmək

təbii olaraq bir çox Avropa dövlətlərinə də sirayət edib. Buna təkən verən məqamlardan biri indiki durumda Türkiyə-Rusiya münasibətlərinin yeni fazaya qədəm qoymasıdır, digəri Fətullah Güləne olan ABŞ-ın və Qərbin münasibətidir. Əsas səbəb isə Avropanın bir sıra dövlətlərində, o cümlədən Hollandiyada radikal millətçiliyin, irqçiliyin, antiislam mövqeyinin güclənməsidir: "Hollandiyada baş verən, insanlığa yaraşmayan hadisələr öncədən də gözlənilən idi. Bildiyiniz kimi, 16 aprel referendumu ilə bağlı Türkiyə-

istifadə olunması yolverilməzdir. Amma unutmazınlar ki, gələcəkdə belə hadisələrin təkrarlanması Avropada artmaqda olan irqçi, millətçi qüvvələrin daha da güclənməsinə gətirib çıxara bilər. Avropada irqçiliyin, radikal millətçiliyin dövlət siyasətinə gətirilməsindən isə ən böyük zərər, ni Avropa ölkələri ala bilərlər".

Azərbaycan Milli Məclisinin AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü, deputat Asim Mollazadə isə bildirib ki, Almaniya və Hollandiyada türk icmasına istənilən şəxsi dəvət edib, toplantılar keçirmək

üçün əsaslar yoxdur: "Tam əksinə, ABŞ Türkiyənin Avropadan qopmamasını istəyir. İndiki gərginlik isə Türkiyəni Avropadan uzaqlaşdırır. Son hadisələrdən sonra Türkiyənin Avropa İttifaqına üzvlüyə çalışacağını söyləmək problematiktir. Elə Avropanın özü də artıq "Türkiyə birliyi üzv ola bilər" kəlməsini işlətmir".

Ekspertin fikrincə, Türkiyə ilə münasibətlərin gərginləşməsində Avropanın bir sıra ölkələrində millətçilik, islamafobiya meyillərinin artmağa başlaması daha çox rol oynayır. Həm Almaniya, həm də Hollandiyada, həm də Fransada müsəlmanlara qarşı sərt mövqeyi ilə tanınan radikal millətçi xətt yürüdən siyasətçilər hakimiyyət uğrunda mübarizə aparırlar. Həmin liderlər xeyli dərəcədə önə çıxıblar. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Avropa ənənəvi demokratik dəyərlərindən getdikcə uzaqlaşır və meydan radikal millətçilərin əlinə keçir.

Beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert Elşən Mustafayev bildirdi ki, bir ildən artıqdır Türkiyə hakimiyyəti ilə ABŞ arasında yaşanan soyuqluq

üçün icazənin verilməməsi təəssüf doğurur: "Bu hadisə demokratiya və söz azadlığı prinsiplərinə zidd olan hadisədir. Əslində isə Mövlud Çavuşoğlunun Fransada keçirdiyi görüşlər Almaniya və Hollandiya üçün bir nümunə olmalı idi".

Dünya mətbuatı da iki dövlətin münasibətlərinin pisləşməsindən yazır. "Türkiyəylə Niderland arasındakı mübahisənin yeganə məqsədi seçkilərdə daha çox səs toplamaqdır". "The Washington Post" qəzetinin son hadisələrə həsr edilmiş məqaləsi belə adlanır.

"The Washington Post" qəzeti yazır ki, martın 15-də Hollandiyada seçkilər gəncdür və bütün gözlər, müəllifin diliylə desək, sağçı, müsəlmanların əleyhinə çıxışlarıyla tanınan ultramillətçi siyasətçi Geert Vildersə zillənib.

Twitter səhifəsində G.Vilders etiraz aksiyasına çıxanların Hollandiya pasportu daşısada, Hollandiyaya aid olmadıqlarını, türk olduqlarını göstərdiyini deyib. Türklərə və müsəlmanlara qarşı çıxışlar edən tək G.Vilders deyil. Hollandiyanın indiki baş naziri Mark Rutte də seçkidən əvvəlki yazılarında türklərin və digər müsəlman miqrantların cəmiyyətə inteqrasiya etməkdən ötrü daha çox işləməli olduğunu demiş, hətta bir məqaləsində miqrantlara «ya düzəlin, ya da çıxın, gedin» kimi xəbərdarlıq etmişdi. Bu çıxışlarından sonra sorğular onun G.Vildersdən irəli keçdiyini göstərdi.

"The Washington Post" G.Vildersin indiki durumdan yararlanmağa, üstünlüyü yenidən ələ almağa çalışdığını ehtimal edir. Onun, eləcə də rəqibi M.Ruttenin müsəlmanlara və türklərə qarşı çıxışları isə islamofobiyanı gücləndirir.

□ Etibar SEYİDAĞA

Milli Şuranın sədri, tarixçi alim Cəmil Həsəni ilə Amerikada mühacirətdə yaşayan sabiq spiker Rəsul Quliyev arasında ciddi qarşıdurma yaşanır. Onlar öz facebook səhifələrində bir-birlərinin ünvanına ağır ittihamlar səsləndirirlər.

Artıq söz savaşı təhqire belə keçib. Təkcə C.Həsəni və R.Quliyev bir-birini aşağılamır, onların paylaşdıqları statusların altında tərəfdarları liderlərini müdafiə etməklə yanaşı, əks düşərgəni ən ağır formada təhqir edirlər. Hər şey eks-spikerin bir statusu ilə başlayıb...

Həmin statusu təqdim edirik: "Zaqafqaziya adlandırılan 3 respublika 1918-ci il 27-28 mayda müstəqillik alıb. Hər 3-ü müstəqilliyini 1920-21-ci illərdə itirib. Azərbaycan birinci və öz xoşu ilə, heç bir müqavimət göstərmədən, Ermənistan 6 ay 5 minə yaxın əsgəri öldürüldəndən, Gürcüstan isə 9 ay 10 min qurban verəndən sonra müstəqilliklərini itiriblər. Hər 3 ölkə eyni rejimdə 70 il yaşayıblar. Müstəqilliklərini geri qaytarmaqda tərs ardıcılıqla, yəni əvvəl Gürcüstan, ondan bir qədər sonra Ermənistan, Azərbaycan isə sovetlər dağılandan sonra məcburən axırıncı müstəqilliyini elan edib. Gürcüstan və Ermənistan 1991-ci ilin aprelinde "sovet ittifاقının tərkibində qalmaq istəyirsən" referendumunda "biz müstəqillik və sovetləri tanıyırdıq" deyib və iştirak etməyib. Azərbaycan isə nəinki iştirak edib, hətta 80 faizə yaxın əhali "bəli, qalmaq istəyirik" deyib.

Biz gürcü və erməni kimi olmamağımızla, yəni hökumətə heç bir təsir göstərə bilməməyimizlə fəxr edirik. Millət, nəhayət, anlamalıdır. İstər 1991-ci il referendumu, istərsə də bu günə qədər keçirilən seçkilərin saxtalaşdırılması camaatın birbaşa iştirakı ilə baş tutur. Millət anlamalıdır, saxtalaşdırmaq ancaq hökumətin qorxmadığı, xalqı adam hesab etmədiyi ölkələrdə ola bilər.

Milli Şura sədri sabiq spikerin statusunda Azərbaycan xalqının təhqir olunduğunu qeyd edərək, ona geniş yazı həsr edib: "Rəsul Quliyevin son yüz ildə Zaqafqaziya xalqlarının keçdiyi tarixi yol haqqında bir statusunu oxudum. Qonşu Ermənistan və Gürcüstanla müqayisəli formada yazılmış bu status bütövlükdə Azərbaycan xalqının alçaldılmasını, onun aşağılanması özündə ehtiva edir. Əlbəttə, buna əhəmiyyət verməmək də olardı. Çünki dəfələrlə Rəsul Quliyev tarix və realıqla uyğunlaşmayan mülahizələr söyləsə də, biz buna əhəmiyyət verməmişik. Öz fərdi problemlərini həll etmək, vətəne dönüşünə razılıq almaq üçün bir müddət bu adam gəcə-gündüz müxalifətin ünvanına hədyanlar söylədi, arada mənim ünvanıma da təhqiramiz ifadələr səsləndirdi. Doğrusu, əhəmiyyət verməməyə

Rəsul Quliyevlə Cəmil Həsəni bir-birini "qırır"

Cəmil Həsəni: "Rəsul Quliyev Azərbaycan cəmiyyəti üçün öz cazibəsini itirib"

çalışırdım. Həm də, fikirləşdim ki, əgər adam çox böyük zəhmət çəkib 48 dəqiqəlik videomaterial çəkib paylaşsasa və altı ay ərzində sosial şəbəkələrdə cəmi 94 nəfər bu materiallara baxırsa, onunla mübahisə etməyin nə mənası var.

Əslində Rəsul Quliyev Simferopol məzhəkəsindən sonra Azərbaycan cəmiyyəti üçün öz cazibəsini itirib...

R.Quliyevin "Azərbaycan birinci öz xoşu ilə" müstəqilliyini itirib ifadəsi həmin cümhuriyyət uğrunda canını fəda etmiş minlərlə əsgərin, zabitin, cümhuriyyət sevdalısı olan insanların ruhuna açıqca bir həqarətdir...

Adam 15 ildən artıqdır işsiz-gücsüz Amerikada oturub, tarixi belə kobud şəkildə təhrif etməmək üçün özünə əziyyət verib iki kitab belə oxumur. Deyək, başqa kitablara əli çatmır, dünyanı özünün cazibəsindən salmış "Əli və Nino" əsərindəmi oxumamış bu adam? Oxumuş olsaydı, ölkədən çıxmaq imkanları olduğu halda minlərlə vətənsəvr gəncin işğalçılara qarşı necə döyüşdü, necə fədakarlıqla öz canlarını iki yaşlı cümhuriyyət üçün qurban verdiyini görərdi. Yalnız Gəncədə 1920-ci ilin may ayının sonlarında 10 min adamın həyatı bahasına başa gələn mübarizə müqavimət deyildimi?

İndi Azərbaycana gəlməyə cəsəreti çatmayan və Bakı əvəzinə Simferopolda eniş edən, mübarizə əzminə görə erməniləri və gürcüləri bizə örnək verən Rəsul Quliyevdən soruşmaq lazımdır ki, təkcə bir şəhərdə dirəniş göstərən həyatlarını qurban vermiş 10 min adamın haqqına niyə təcavüz edirsən? Bəs bu adamların apardığı mübarizə mübarizə deyildi? Bunun adını nə qoyasan?

Rəsul Quliyev, sadəcə olaraq, tarixi prosesi öz fikir və mülahizələrinə uyğunlaşdır-

Rəsul Quliyev: "Adamın hələ də dəcəl uşaq təkəkkürü ilə yaşaması dəhşətdir"

maq üçün onu olduğu kimi deyil, baş-ayaq formada təqdim edib. Qırmızı ordu 1920-ci ilin noyabr ayının 29-da bir güllə atmadan belə Ermənistanı daxil olub və heç bir müqavimətlə qarşılaşmadan İrəvanı tutub. Devrilmiş daşnak hökumətində müqaviməti təşkil edəcək general Dro Kanayan bolşeviklərlə sazişə girib, yeni sovet hökumətində hərbi komissar postunu tutmuşdu. Həmin vaxt ermənilər nəinki 6 ay, heç altı dəqiqə müqavimət imkanları yox idi. Nəinki müqavimət imkanları, heç Ermənistan hökuməti yox idi. 1920-ci il noyabrın sonlarında Şərq cəbhəsinin komandanı Kazım Qarabəkir paşa başda olmaqla, türk qoşunları Gümrüyə yetişmiş, Ermənistan sadəcə diz çökməmiş, iflas etmiş, tabuta qoyulmuşdu.

Tiflis də eyni qaydada bolşeviklərin əlinə keçmişdi. R.Quliyevin bizə nümunə göstərdiyi Gürcüstan hökuməti 1919-cu ilin iyun ayının 16-da imzaladığı saziş əsasında bolşevik işğalına qarşı Azərbaycana kömək etmək əvəzinə Rusiya bolşevikləri ilə gizli əlaqəyə girib müəyyən güzəştlər müqabilində ruslara yardım etdilər. Yəqin ki, R.Quliyev özünün də yaxşı bildiyi 1921-ci ilin fevralında Simon Vratsyan başda olmaqla, Ermənistan-dakı qiyamı, Gürcüstanda 1924-cü ilin avqustunda baş vermiş antisovet üsyanı nəzərdə tutub Azərbaycan xalqını aşağılayır.

R.Quliyev elə danışır ki, sanki çində olduğu milli hökumətin devrilməsində iştirak etməyib. Adam parlamentin sədri ola-ola rəhbərlik etdiyi qurumun səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılmasında iştirak edib. İştirakı ola-ola indi xalq günahlandırmaq ən azından siyasi yekəxanalıqdır. Amerikada xanənişin olub yüksək materiyadan danışmaq olar. Amma adamdan soruşurlar ki, sən də bu xalqın bir nümayən-

Ağasif Şakiroğlu: "Sövdələşmə ilə təyin edilən deputat sən deyilsənmi, Cəmil Həsəni?"

dəsən, xalq 20 ildir sənli və sənsiz zəlalətin içindədir. Hansı xidməti göstərdin bu xalqa ki, indi də evəzini umursan".

R.Quliyev də öz növbəsində şəxsi hesabından C.Həsəniyə sət cavab verir: "2013-cü il prezident seçkilərində 65 faiz səs topladığını elan edən, tarixdən başı çıxmayan, ancaq özünü professor adlandıran bir şəxs növbəti cızmaqarası ilə xalqı növbəti dəfə çaşdırmağa cəhd edir. Sifarişlə gah 100 minlərlə azərbaycanlı qanına qəltan etmiş M.C.Bağirovun şəninə dastan yazan bu şəxsin cəfəngiyyət deməkdən başqa bir işi yoxdur. "Mənə xalqın 65 faizi səs veribdir" deyə bir şəxsin özünün mitinqinə min nəfər belə toplaya bilməməsindən rüsvayçı bir hal ola bilərmi? 2013-cü ildən bu günə qədər mən müxalifəti yox, bu hökuməti gücləndirən bu şəxsin rəhbərlik etdiyi Milli Şurayı tənqid etmişəm... Özünü görkəmli "tarixçi" adlandıran bu şəxs, əgər elementar analiz apara bilsəydi, tarixin elementar baza qaydalarından xəbəri olsaydı, günahını dərk edərdi. Həyatda heç kimə heç vaxt heç bir xeyri dəyməyən və bundan sonra da dəyməyəcək bu şəxs heç olmazsa ziyan vurmazdı, xalqı kölələşdirməkdə rol oynamazdı, onun yazdığı cızma-qaraya cavab verməmək olardı. Yazımda proseslərin mahiyyətini izah etməyə çalışmışam. Bu insanın yəzısına bax, 27 may yox, 26 may olub. Bu yaşda adamın hələ də dəcəl uşaq təkəkkürü ilə yaşaması dəhşətdir... Bu adam hansı olmayan biliyini göstərmək istəyir və nə demək istəyir başa düşmək olmur. Azərbaycan parlamenti öz qərarı ilə hakimiyyəti bolşeviklərə verib. Bu elementar məsələni anlamaq üçün professor olmaq lazımdır deyil... 2005 Sim-

Azərbaycan müxalifətindən qəribə davranış

Bəyanatlardakı hər dəfə təkrar olunan məşhur çağırış hakimiyyətə canıyananlıq, yoxsa...

Müxalifət partiyaları, əsasən də son zamanlar

KXCP, ADP, AXP, VIP və digər 10-a yaxın partiyanın təmsil olunduğu müxalifət birliyi mütəmadi yaydıqları bəyanat və müraciətlərində hakimiyyətə "yanlış yoldasınız, uçuruma gedirsiniz, bu yoldan dönün, yanlış yoldan dönmənizi istəyirik" kimi çağırışlar edirlər. Bəzi siyasi ekspertlər hesab edirlər ki, məntiqlə müxalifət hakimiyyətin hansısa addımlarında yanlışlıqlar görürsə, bu səhvlərin daha da artmasını və nəticədə rəqib düşərgənin zəifləməsini, onların təbircə desək, uçuruma yuvarlanmasını istəməli deyilmi? Müxalifət hakimiyyətin yanlışlarından yararlanıb onu zəiflətməli və ona qalib gəlməli deyilmi? Azərbaycan-

da isə müxalifət əksini edir-hakimiyyəti vəziyyətdən çıxmağa çağırır, hətta bunun üçün dəstək verməyə hazır olduğunu da bəyan edir. Bu cür siyasətin nədənəndən danışan VIP sədri Əli Əliyev bildirdi ki, müxalifət 2 fərqli vəziyyətlə üzleşir. Bunlardan biri ümummilli kateqoriyasına daxil olan, strateji, digəri isə taktiki cəhətdən mahiyyət daşıyan, cari xarakterli məsələlərdir. Ümummilli qrupa aid vəziyyətdə siyasi tərəflər vahid mövqə nümayiş etdirməyə borcludur: "Biz də belə edirik. Bu halın nümunəsini Türkiyə-Niderland qarşıdurmasında izlədik. Ana müxalifət lideri Kamal Kılıçdaroğlu Türkiyə təmsilçilərinə həqarət sət təkpi göstərdi. Hərçənd daxili məsələlərdə AKP-yə münasibəti çox pisdir. O ki qaldı daxili problemlərə, mənə, müxalifətimiz kifayət qədər prinsiplidir. Hakimiyyətin yanlışlarını birmənalı şəkildə söyləmək qabiliyyətini xeyli sayda siyasi qurum özündə saxlayıb. Belə münasibətlər sistemi normal qavranılmalıdır. Hətta münasibətlərin daha yaxşı olması imkanları da mövcuddur. Lakin iqtidar düşərgəsi bu imkanların gerçəkləşməsində maraqlı görünmür heç vaxt. Bizdə əsasən iqtidar düşərgəsindən qaynaqlanan yanlışlar mövcuddur. Misal üçün, ağır zamanlarda düşərgə təmsilçilərinin etinasızlığı səhv tövrdür. Qarşı düşərgənin hansısa insan itkisi olduğu və ya hansısa təmsilçisinin səhhətində problemlər yarananda "Keçmiş olsun" a getmək ənənəsinin olmamasının günahı müxalifətdə yox, hakimiyyətdədir. Bu, daha çox hakimiyyət düşərgəsinin yavaşmasının inikasındır. Daim ətraflarına "onlar bizdən deyil" mesajını verirlər".

Partiya sədrinin sözlərinə görə, Azərbaycan müxalifətinin mühüm bir hissəsi prinsiplial mövqedə, adekvat tərzdə mübarizə aparır, fürsətçillikdən kənarlıdır, Azərbaycanı xilas etmək üçün əlindən gələni edir, ən azı davanın içindədir.

□ E.SEYİDAĞA

feropol hadisəsini şou adlandıran adamdan nə gözləmək olar? Sadəcə olaraq, bu adam yalandan, şər və böhtandan yoğrulmuş birisidir, xalqa heç olmazsa ömrünün finişində xidmət etmək istəyirsə, susmalıdır".

R.Quliyevin Azərbaycan-da rəsmi nümayəndəsi kimi tanınan Gələcək Azərbaycan Partiyasının sədri Ağasif Şakiroğlu da C.Həsəniyə cavab verir: "Kim olduğunuzu unutmusunuzsa, yaddaşınızı təzələyə bilirik.

- 300 mindən çox Azərbaycan xalqının qanına əli batmış Mirçəfər Bağirova kitab yazan

sən deyilsənmi, Cəmil Həsəni? - Parlamentdə sövdələşmə ilə təyin edilən deputat sən deyilsənmi, Cəmil Həsəni?

- Korrupsioner Fəhad Əliyevin hüquqlarının müdafiə komitəsinin sədri sən deyildinmi, Cəmil Həsəni?

- 2010-cu ildə deputat seçilməyəcəyini sənə deyiləndə Prezident Aparatında uşaq kimi ağlayan sən deyilsənmi, Cəmil Həsəni?!

Sən Rəsul Quliyevə dil uzatmağa, söz deməyə mə-nəvi haqqın çatmır. Yerini bil, həddini aşma, yaşından utan".

□ Cavansir ABBASLI

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

2016 -cı ildəki 4 günlük aprel mübaribəsinin ildönümü yaxınlaşır. Əfsus ki, ötən müddətdə yeni hərbi əməliyyatların baş verməməsi üçün vasitəçi dövlətlər tərəfindən görkən minimum edilmədi. Halbuki, aprel presedentinin əsas dərsi də elə real sülh prosesini sürətləndirməyin zərurliyini həmin dövlətlərə anlatmaq idi.

Bu dərs götürüldümü? Artıq əməlliklə söyləmək olar ki, yox. Çünki keçən 11 aydan çox müddətdə Qarabağ danışıqları "ölü nöqtə"dən tərpənmədi. Ən təhlükəlisi də budur. Ortada daha çox müharibəyə inam var, nəinki sülhə.

Belə olan təqdirdə ATƏT-in Minsk Qrupunun ABŞ-dan olan yeni həmsədr Riçard Hoqlandın Bakıda söylədiyi "Dağlıq Qarabağ probleminin hərbi həll yolu yoxdur" açıqlaması bir qədər paradoksal anlam daşıyır. Çünki məntiqlə Qarabağ konfliktini əgər hərbi vasitələrlə çözümlə bilməzsə, o zaman sülh niyyətləri işə salınmalıdır. O da gözə dəymir. Deməli, müharibə variantı öz aktuallığını saxlayır.

Məsələ də ondadır ki, vasitəçi dövlətlər, ələlxüsus da Rusiya və ABŞ keçən müddətdə Qarabağ danışıqlarını irəli aparmaq üçün ciddi və gərəkən diplomatik səylər göstərə bilmədi. Biz bu dövrdə onların real və yadda qalan diplomatik həmləsinin şahidi olmadıq. Bu yerdə amerikalı sabiq həmsədr Kerri Kavano ilə razılaşmamaq çətindir. Keçmiş diplomat deyib ki, Qarabağ məsələsi ABŞ və Rusiyanın yaxından əməkdaşlıq edə biləcəyi tək-tük problemlərdəndir. Çünki onun fikrincə, bu məsələdə iki ölkə yaxın mövqeyə malikdir.

Əslində mövcud şərtlər fonunda belə mövqə yaxınlığı Azərbaycanın maraqları ilə bir elə uzlaşır. Birinci ona görə ki, həm Rusiya, həm də Amerika əfsuslar olsun ki, indiyədək Ermənistanı işğalçı kimi tanımayıb - hərçənd Qarabağa dair beynəlxalq sənədlər məhz bunu tələb edir. İşğalçıya işğalçı kimi yanaşılması isə İrəvana tərxiyyətçi mövqeyini arxayın şəkildə davam et-

dirməyə stimül verir.

İkinci bir mövqə yaxınlığı Moskva və Vaşinqtonun müharibədə maraqlı olmamasıdır ki, bu da prinsip etibarilə Azərbaycana sərf etmir. Nədən ki, bunun qarşılığında, deyildiyi kimi, real bir şey də təklif olunmur.

İş ondadır ki, Azərbaycan da müharibədə maraqlı deyil. Amma Azərbaycanın ayrı yolu qalmır, əgər sülhə aparan bütün qapılar qapalıdırsa. Bu yolda əngəlləri götürmək isə ilk növbədə vasitəçi dövlətlərin işidir.

Amerikalı yeni həmsədr Bakıda olarkən belə bir maraqlı fikir də söyləyib ki, Dağlıq Qarabağ məsələsi postsovet məkanındakı digər münaqişələrdən fərqlənir. Bu da əslində ikibaşlı ifadədir. Niyə? Əvvəla ona görə ki, bu, Amerikanın Ermənistanı işğalçı kimi tanımaqdan imtinaya dolayısıyla haqq qazandırmaya xidmət edir. Halbuki konfliktin əsasında Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası durur. BMT-nin, digər mütəbər beynəlxalq təşkilatların müvafiq sənədləri də bunu deyir.

İkincisi, belə bir açıqlama Qarabağ məsələsinin Azərbaycanın daxili işi olmaqdan çıxarmağa hesablanıb. Yəni Bakı nə vaxtsa problemin həllində öz suveren hüququndan istifadə edib müstəqil hərəkət etmək istəyəndə onu bu motivlə durdursunlar. Desinlər ki, "Qarabağ başqa münaqişələrdən fərqləndiyi" üçün ona yanaşma da qeyri-standart olmalıdır. Ayrı sözlə, təcavüzkarın cəzalandırılmasına imkan verməsinlər.

Ən qərribəsi də zətan budur: ABŞ və Rusiya regionda geosiyasi rəqiblər olsa da, onların işğalçı Ermənistməna münasibətdə ortaq yanaşma

Rusiya və ABŞ-in Qarabağa dair ortaq hərəkət planı... mümkünmü?

İki mühüm vasitəçinin münaqişənin həllinə yönəlik diplomatik həmləsini əngəlləyən səbəblər; amerikalı diplomatın Bakı və İrəvana göndərdiyi mesajın pərdəarxası; **ekspert: "Tezliklə ciddi danışıqlar başlamasa..."**

sərgiləməsi. Qarabağ məsələsini postsovet məkanındakı başqa etnik-ərazi münaqişələrindən fərqləndirən nəse varsa, o da elə budur: Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası və bu iddianı ABŞ və Rusiyanın görməzlikdən gəlməsi.

Belə ortaq yanaşma fonunda iki güc mərkəzinin Qarabağa bağlı hansısa birgə hərəkət planının Azərbaycanın köklü maraqlarına uyğun olacağını düşünmək təəssüf ki, çətindir. Əslində belə bir planı əngəlləyən amillər də yox deyil. Biri deyildi - iki dövlətin bölgədə geosiyasi rəqiblər olması.

Aydındır ki, problemin hər hansı şəkildə həlli Kremlin Güney Qafqaza, Azərbaycan və Ermənistanı təsir imkanlarının minimuma enməsi demək olacaq. Eyni zamanda Rusiyanın Ermənistanı hərbi mövcudluğu, Gümrüdəki 102 saylı bazanın əhəmiyyəti itəcək. Bunun ardınca Azərbaycan və Ermənistanın Avropa Birliyi ilə yaxınlaşması sürətlənmiş olacaq. Kremlin Avrasiya layihələri də arxivə verəcək. Rusiyanın qorxulu "yuxusu" olan NATO isə bölgədə daha sürətlə möhkəmlənəcək.

Rusiya əlbəttə ki, belə perspektiv əl vermir. Şimal qonşumuz regionu özünün həyati maraqlar zonası hesab

edir və burada öz dominantlığını heç bir güclə bölüşmək niyyətində deyil. Ukrayna, Gürcüstan və Suriya (Yaxın Şərq) məsələlərində Moskva ilə Qərb paytaxtları arasında qalan və artmaqda olan gərginlik isə Qarabağ mövzusunda Kreml və Vaşinqton ortaq gündəmi olmasını əngəlləyən başqa bir mühüm faktor sayıla bilər.

Bu və digər səbəbdən Moskva Qarabağ probleminin həllini yalnız Avrasiya Birliyi çərçivəsində görür ki, bu da bəlli olduğu kimi, həll yox, münaqişənin növbəti dəfə dondurulmasıdır. SSRİ tərkibində bunu bir dəfə artıq görmüşük...

Cənab Hoqland Bakıdakı mətbuat konfransında onu da deyib ki, "2016-cı ilin aprel hadisələrinin birinci ildönümü danışıqlar masasında qeyd olunmalıdır". O, sülh və müharibə ilə bağlı eyni mesajı İrəvanda da verəcəyini söyləyib.

Lakin 23 illik nəticəsiz vasitəçilik təcrübəsi göstərdi ki, postsovet məkanının ən "uzunömürlü" münaqişəsinin həllində real irəliləyişə nail olmaq üçün belə ümumi mesajlar kifayət deyil. İşğala məruz qalanla işğalçı eyniləşdirən bu cür mesajlar sülhə töhfə ola bilməz. Necə ki, olmur. Mesaj yalnız Ermənistanı ünvanlı ola bilər ki, əgər o, həqiqətən problemin hərbi yolla həllin-

dən qaçmaq istəyirsə, işğal rejiminə son qoymaq barədə düşünsün.

Azərbaycana mesaj yox, problemin beynəlxalq hüquq normaları əsasında çözümlə lazımdır. Nə qədər ki, status-kvonun müsbətə doğru dəyişməsi üçün əsas vasitəçi güclər real səylər göstərməyəcək, nə qədər ki, Ermənistan vasitəçilər üçün işğalçı gözündə olmayacaq, Azərbaycan danışıq xətrinə danışıqların iş-tirəkçisi olmayacaq. Demək, yeni və daha böyük hərbi toqquşma ehtimalı da daim gündəmdə olacaq.

Qısa, müharibə məsələsi Bakıdan yox, müstəsna olaraq İrəvandan, onun davanışından asılıdır. Hər yoxsa sülh? Seçimi Ermənistan edəcək. Təbii ki, bu seçimin necə olacağı xeyli dərəcədə Rusiya və ABŞ-dan da asılı durumdur. Başqa sözlə, seçim həm də bu iki dövlətdə - hansı dövlətlər ki, daima sözdə müharibəni arzulamadığını bəyan edir.

Apriel yaxınlaşdıqca isə münaqişə zonasında gərginlik də artır. Cəbhə xəttində intensivləşən düşmən tərxiyyətləri və ona Azərbaycan tərəfinin layiqli cavab zərbələri, o sırada srağagün işğalçı qüvvələrin 5 hərbcisinin məhv edilməsi buna sübutdur. Bəs mövcud hərbi durum nə vəd edir?

"Ermənistan cəbhədəki diversiya və tərxiyyətləri aprelə davam etdirəcək". Bu sözləri axar.az-a açıqlamasında politoloq Arzu Nağıyev deyib. Ekspertin sözlərinə görə, cəbhədə yaranmış gərgin vəziyyət birbaşa Sərkisyanın maraqlarına xidmət edir: "Ermənistan prezidentini yalnız hakimiyyəti və ərazi maraqlandırır. Buna görə də Dağlıq Qarabağ məsələsi indiki məqamda İrəvan üçün əsas kəmdir. Sərkisyanın bu fonda son zamanlar Qərbə meyillənməsi isə yalnız bir məqsədə xidmət edir. Belə ki, erməni rəhbərin Avropa Birliyi ilə assosiativ saziş imzalamaya çalışması heç də səbəbsiz deyil. Sərkisyan sözügedən sazişə xalqların öz müqəddəratını təyinetmə məsələsini salmaq istəyir. Ancaq rəsmi Bakı İrəvanın bu niyyətini də pozacaq".

Politoloqun fikrincə, cəbhədə tərxiyyətlər davam edəcək, ancaq Rusiya, Türkiyə, İran bu prosesin daha geniş vüsət almasına imkan verməyəcək. "Əgər ciddi danışıqlar prosesi başlamasa, gərginlik lokal hərbi əməliyyatlarla nəticələnməyəcək. Baş verəcək növbəti hərbi tərxiyyətlər bu dəfə nə ilə sonlanacağını proqnozlaşdırmaq çox çətindir. Bölgədə irimiqyaslı müharibənin başlaması böyük dövlətlərə də sərf etməz", - deyər politoloq əlavə edib.

Qardaş Türkiyənin əvvəl Almaniyaya, ardınca da Hollandiyaya hökuməti ilə münasibətlərinin gərginləşməsi Azərbaycanda da diqqətlə izlənilir. İqtidar birmənalı şəkildə Türkiyəyə dəstəyini ifadə edib.

Maraqlıdır ki, öndə olan siyasi partiyalardan əksəriyyətinin Türkiyəyə açıq dəstək verdiklərinin şahidi olmadıq. Düzdür, martın 12-də AXP sədri Pənah Hüseynov, KXCP sədri Mirmahmud Mirəlioğlu, ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu, Azadlıq Partiyasının sədri Əhməd Oruc, BAP sədri Elşad Musayev, ALDP sədri Fuad Əliyev, VIP sədri Əli Əliyev, Aydınlar Partiyasının sədri Qulamhüseyn Əlibəyli kimi siyasətçilər qardaş dövlətə dəstək verdilər. Amma bunu bütövlükdə müxalifətin dəstəyi kimi qəbul etməyin doğru olmadığını gözləndirdik.

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə Türkiyənin yanında olduğunu söylədi: "Bu proseslərdə Türkiyənin yanında olmalıyıq. Çünki bizim münasibətlər ehtiva edir ki, dünya bunu təbii qəbul etməlidir, hətta biz obyektiv olmasaq belə. Amma məsələlərə bir az da başqa aspektə baxmaq lazımdır. Referendum təbliğatını başqa ölkədə aparmaq, başqa ölkələrdə görüşlər keçirmək barədə bir anda düşünmək ki, nə dərəcədə siyasi və hüquqi? Məsələnin bu tərəfini də düşünmək vacibdir. Bütün bunlara baxmayaraq, Türkiyənin yanında olmalıyıq".

VHP sədri, xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı hesab edir ki, Azərbaycan və Türkiyənin münasibətləri elədir ki, iki ölkəni də bir-birindən qoparmaq olmaz: "Biz bir xalqın nümayəndələyik. Türkiyə və Azərbaycan dövlət olaraq bir-birini dəstəkləyir, bundan sonra da belə olacaqdır. Hər zaman iki dövlət ola-

Azərbaycan iqtidarı Türkiyəyə tam dəstək verir, bəs müxalifət?

İqbal Ağazadə: "Türkiyənin yanında olmalıyıq"

Sabir Rüstəmxanlı: "Avropa Türkiyədəki proseslərə normal yanaşmalıdır"

Tural Abbaslı: "Məlum olmayan səbəblərdən bizim dəstək siyahısına salınmayıb"

raq, bir-birimizin yanında olmalıyıq. Azərbaycanda bezi sərəm iddialar ortaya atılsa da, bunlar heç nəyi dəyişməz. Gedən proseslərdə müəyyən fikir ayrılıqları ola bilər, amma dövlətlər daim bir-birlərinə əl uzatmalıdır. Hazırkı proseslərə hələ bir cür mövqe bildirmək lazımdır. Rəhbərlik etdiyim Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının mövqeyi belədir ki, biz

Türkiyə daxilində partiyalar arasında münasibətlərə qatılmaq istəmirik. Bizim üçün Türkiyənin gündəlik deyil, milli dövlət siyasəti önəmlidir. Hər seçkidən-seçkiyə mövqe bildirməyə normal baxırıram. Açıq, Türkiyədəki insanlarla bu məsələyə münasibətləri hələ tam aydın deyil. Bir çox dostlarımız "hə" və "yox" arasında qalıblar. İn-

sanlar bəzən münasibət bildirməkdə çətinlik çəkirlər. Seçimi türk milləti edəcək və biz onların seçiminə hörmətlə yanaşacağıq. Avropa ilə münasibətlərə gəlincə, düşünürəm ki, Avropa Türkiyədəki proseslərə normal yanaşmalıdır. Çünki Avropada çoxsaylı türk olan kütlə var. Onlar arasında Türkiyədəki referendumda seçim hüquq-

ları olanlar kifayət qədərdir. Onların seçimlərini ifadə etmələri çox vacibdir. O seçkilərə sərbəstlik verilməlidir. Təbii ki, hər bir dövlət proseslərə münasibət bildirməlidir. Amma Hollandiya kimi Türkiyəni aşağılayacaq tərzdə deyil. Göstərilən davranış Avropa diplomatiyasına yaraşmayan hərəkət idi. İstəməzdəm ki, Türkiyənin Avropa Birliyi, NATO ilə münasibətləri pozulsun. İstənilən halda Türkiyənin yanında olmalıyıq. Müəyyən diplomatik addımlarda bizim mənfi mövqeyimiz var ki, onu demirik".

Ağ Partiya başkanı Tural Abbaslı Türkiyəyə dəstək verən partiyaların sırasından adlarının onlara məlum olmayan səbəblərdən olmadığını, amma ilk günlərdən qardaş ölkəyə açıq dəstək verdiklərini qeyd etdi: "Həmişə Türkiyənin yanında olmuşuq. Qardaş ölkədə hökumətdə hansı iqtidarı olmasından asılı olmayaraq, biz o düşüncədə olmalıyıq ki, Azərbaycanın güclü olması Türkiyənin güclü olmasından asılıdır. Müstəqil dövlət kimi qalmaqımızın qarantı olan amillərdən biri də Türkiyədir. Bu həqiqəti qəbul edərək, həmişə Türkiyəmizin yanında olmuşuq, bundan sonra da ehtiva olacağıq. Azərbaycan Türkiyə, Türkiyə də Azərbaycan deməkdir. Azərbaycanda müxtəlif dairələr tə-

rəfindən Türkiyəni aşağılayacaq üçün müxtəlif addımlar atılır. Müxalifətdə olan bəzi qurumların daxilində də buna bənzər siyasət yürüdülmür. Bunlar Azərbaycan dövlətçiliyini zəiflətməyə yönəlmiş məqsədyönlü siyasətin tərkib hissəsidir. Hollandiya hökuməti tərəfindən Türkiyəyə qarşı edilən son hərəkət, eləcə də qardaş ölkədə minlərlə günahsız insanın ölümünə səbəb olan terror təşkilatlarının maliyyələşdirən Avropa dövlətlərinin rəsmi şəxsləri öz ölkələrinə buraxmaması, vətəndaşlarla görüşlərinə icazə verməməsi Qərbin ikiüzlü siyasətinin göstəricisidir. Bununla bağlı öz mövqeyimizi bildirmişik və bunu hər kəs bilir. Bizim siyasi ideoloji baxışlarımız hazırda Türkiyədə iqtidarda olan AKP-nin baxışları ilə üst-üstə düşür. Biz bununla fəxr edirik. Biz AKP iqtidarının Türkiyə ilə bağlı siyasətini dəstəkləyirik. Bu yöndə istənilən dəstəyi verməyə hazırıq. Təəssüflər olsun ki, martın 12-də bizim də təmsil olunduğumuz partiyaların adından verilən bəyanatda bizə məlum olmayan səbəblərdən bizim dəstək siyahısına salınmayıb. Bu məsələni yəqin ki, öz aramızda aydınlaşdıracağıq. Güman edirik ki, hansısa bir texniki səbəb olacaqdır".

□ **Cavanşir ABBASLI**

İran ətrafında hələqə yenə daralır: İsrail Moskvanı Tehrandan ayırmağa çalışır

Politoloq: "Putin Tehranla yaxınlaşmada məsafəni qoruyacaq"

Rusiya prezidenti Vladimir Putin və İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu arasında Moskvada keçirilən görüşün detalları tam açıqlanmadığı üçün hələlik əməkdaşlığın perspektivləri barədə fikir yürütmək çətinidir.

Qeyd edək ki, tərəflər görüş zamanı Yaxın Şərqdəki, xüsusilə Suriyadakı hazırkı vəziyyəti müzakirə edib. Bundan başqa, Rusiya-İsrail əməkdaşlığı müzakirə olunub. (APA) V. Putin İsrail baş naziri ilə aralarında sıx və güvənli təmasın yaranmasından məmnunluğunu ifadə edib: "Biz müntəzəm olaraq şəxsen görüşürük, hər zaman telefonla əlaqə saxlayırıq, nazirliklər səviyyəsində işləyirik".

Moskva-Təl-Əviv əməkdaşlığının kökləri uzun onilliklərə gedib çıxır. Ancaq son zamanlar Qərbin, İsrail üçün vacib olmayan müttəfiq sayılan ABŞ başda olmaqla, dünya güclərinin meydana oxuduğu Rusiya ilə Təl-Əviv arasında isti münasibətlərin davam etməsi istənilən halda diqqət çəkir. Məntiqə, İsrail də özünün Qərb müttəfiqləri kimi davranmalı və Moskva ilə məsafə saxlamalı idi. Lakin əksini müşahidə edirik. Görünən budur ki, Putin vacib olmayan fiqurdu, ölkəsinə qarşı sanksiyaların

davam etdiyi şəraitdə də onunla əməkdaşlıq mühüm sayılır. Bəzi müşahidəçilər hesab edir ki, Netanyahu-Putin görüşü daha çox İranla bağlı anlaşmanın əldə olunmasını hədəfləyib.

Xatırladaq ki, elə Netanyahu Moskvada olarkən ABŞ prezidenti Donald Trampın İrana sət məsajı yayılmışdı. Trampın rəsmi Danşınqonun İranın Hərbi Dəniz Donanmasının törətdiyi təxribatlara dözmək niyyətində olmadığını demişdi. "Mühüm strateji əhəmiyyət daşıyan Hörmüz boğazında İranın Hərbi Dəniz Donanmasının keçirdiyi təxribatların nəticəsində ABŞ-ın gəmiləri hərəkət istiqamətini və kursunu dəyişməli olublar. Bu, İran hökumətinin növbəti təxribatıdır. Biz buna cavab olaraq İrandan təxribatlara son qoymağı tələb edirik. İranın bu təxribatlarına dözməyəcəyik" deyərək, D.Tramp bildirmişdi. Prezidentin sözcüsü Şon Spayser qeyd edib ki, Tramp İranın bu təxribatlarına hərbi müdaxilə etməklə cavab verməyi düşünür. Belə güman etmək olar ki, əslində İranın Rusiyadan ayrılma-

si, onun təkəllümü layihəsində İsrailin iştirakına və Moskva ilə yaxınlaşmasına ABŞ özü "xeyir-dua" verib. Suriyadakı əməliyyatlarda İranın iştirakı da ABŞ-ı İran faktorunda ciddi işləməyə vadar edir. Lakin Rusiyanın İrandan üz çevirəcəyi inandırıcı görünmür. Amma istənilən halda, İranın ətrafında hələqənin daraldığını demək olar.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a dedi ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin İsrailə vurğunluğu prezidentlikdən əvvəlki dövrə təsadüf edir: "Putin 1990-cı illərin ortala-

nda hələ Rusiya kəşfiyyatına başçılıq edəndə İsrailin kəşfiyyat xidməti olan "MOSSAD"la sıx əlaqələrə malik idi. Çünki hər ikisinin hədəfi eyni idi: terrorçulara qarşı mübarizə. Moskva Çeçenistan savaşıqlarına dəstək verən ərəb mənşəli terrorçuların izinə düşmək üçün İsraildən yardım alırdı. Fikrimcə, İsrail kəşfiyyatı həmin illərdə Rusiyaya kifayət qədər yardım edib. Çünki çeçen savaşıqlarına qoşulan ərəb mənşəli terrorçular İsrailin də düşmənləri idi. Putin prezident olandan sonra da İsrailə sıx əlaqələrini davam etdirdi. Putinlə İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu arasında

şəxsi dostluq münasibətləri formalaşdı. Netanyahu 6 ayda 4 dəfə Moskvaya gedərək Putinlə görüşüb". **E.Şahinoğlu da şübhə etmir ki, Netanyahu bu görüşlərində əsas müzakirə mövzusu İrandır:** "İsrail hökuməti Suriyadakı müharibəyə qarışmır, ancaq İranın və Tehranın təsiri altındakı "Hizbullah" təşkilatının Suriyada möhkəmlənməsindən ehtiyat edir. Netanyahu qorxur ki, bir gün İrana bağlı silahlı qüvvələr Suriya-İsrail sərhədini nəzarət altına alacaq və oradan İsrail ərazisini hədəf götürəcək. Fikrimcə, Benyamin Netanyahu qorxusu o qədər də əsassız deyil. Həqiqətən İran Suriyada getdikcə möhkəmlənir. Bəşər Əsəd rəqiblərinə və terrorçulara qarşı mübarizəyə başladığıda iki dövlətdən - Rusiya və İrandan hərbi yardım istədi. Hər ikisi bu yardımı həyata keçirir".

Politoloq qeyd etdi ki, İrandan fərqli olaraq, Rusiya və ya Türkiyənin Suriyada hərbi varlığı İsraili narahat etmir: "Ancaq İran Təl-Əviv üçün başqadır. İranın siyasi xadimləri və dini lideri İsrail adında dövlət tanımır və bəzən daha uzağa gedərək bu dövlətin yer üzündən silinməsi vacibliyini dilə gətirirlər. Bu da İsraildə həyəcan yaradır. ABŞ-la İran anlaşanda Netanyahu bunun əleyhinə çıxdı. ABŞ-ın keçmiş prezidenti Barak Obama ilə İsrailin baş naziri arasında münasibətlər soyuq idi. Hətta Obama Netanyahu ilə görüşmək istəmir, onu Ağ Evə dəvət etmirdi. İsrailin baş naziri isə Obamanın acığına Amerikaya Konqresin dəvəti ilə gedərək orada çıxış etdi. İndi isə durum fərqlidir. ABŞ-ın yeni pre-

zident Donald Tramp İran və digər məsələlərdə Netanyahu tam dəstəkləyir. Bu da Netanyahu əlini gücləndirir. Netanyahu üçün yeganə zəif hələqə Rusiyadır. Ona görə də Netanyahu dostu Putinin də dəstəyini əldə etməyə çalışır. Ancaq Putinin nə qədər İsrailə və Netanyahuya simpatiyası olsa da, Suriya məsələsində İranla münasibətlərini soyudun deyil". **Ekspert deyir ki, İran hələlik Suriyada həm Əsədə, həm də Putinə lazımdır:** "Buna baxmayaraq, Suriyada terrora son qoyulandan sonra İranın mövqeyi bu ölkədə güclənərsə, bu artıq Rusiyanın maraqlarına o qədər də cavab verməyəcək. Hazırda Rusiya-İran ittifaqı taktiki mahiyyət daşıyır. Suriya üzərində İran-Hizbullah zolağının və bu zolağın İsrail üçün təhlükə yaratması Kremlin nəyində lazımdır? Ona görə də Putin Netanyahu ilə İranla bağlı istəklərini yerinə yetirməyə çalışır. Tehranla yaxınlaşmada məsafəni də qoruyacaq. Məsələn, İranın məqsədi Əsəd rejiminin varlığını Suriyada tamamilə bərpa etməkdir. Kremlin marağı isə fərqlidir. Bəli, Kreml Əsədə dəstək verir, ancaq ona qarşı olan silahlı müxalifətə də sonsuzca qədər döyüşmək və Suriyanın əvvəlki qaydada idarəetməsinin bərpasına çalışır. Rusiya yalnız Suriyadakı terrorçuların neytrallaşdırılmağı istəyir".

Her halda, bölgədə baş verənlər Azərbaycanı da ciddi şəkildə narahat edir. İstənilən halda, bu gərginliyin dinc yolla aradan qaldırılması arzuolunandır. Əks təqdirdə, bölgəyə dəhşətli situasiya hakim ola bilər.

□ **Cavid TURAN**

Azərbaycanın baş naziri Artur Rasi-zadə Bakı şəhərinin 1-ci mikrorayonunun yenidən qurulması ilə əlaqədar tədbirlər barədə qərar imzalayıb.

APA-nın Nazirlər Kabinetinin saytına istinadən verdiyi məlumata görə, Nazirlər Kabineti Bakı şəhərinin mikrorayonlarında əsasən Fransanın "Kamyu" şirkətinin istehsalı olan və sonralar "Xruşşovka" kimi tanınan müvəqqəti yaşayış üçün nəzərdə tutulan, öz istismar müddətini başa vurmuş iripanelli yaşayış binalarında yaşayan sakinlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün həmin binaların sökülərək yerində müasir tələblərə uyğun yeni çoxmərtəbəli binaların tikilməsi məqsədilə Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əlaqədar təşkilatlarla razılaşdırılmış təklifini nəzərə alaraq, 1-ci mikrorayon ərazisində aparılacaq yenidənqurma işləri üzrə sifarişçi funksiyasını Fövqəladə Hallar Nazirliyinə həvalə edib.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinə "Pilot layihə" kimi, Bakı şəhərinin 1-ci mikrorayonunda mülki, mənzil, şəhərsalma və tikinti qanunvericiliklərinin tələblərinə əməl etməklə, şəhərin ümumi görünüşünə xələl gətirən, qəzalı vəziyyətdə olan, mövcud şəhərsalma normalarına cavab verməyən, "Xruşşovka" kimi tanınan yaşayış binalarının və həmin mikrorayonun ərazisindəki digər yaşayış və qeyri-yaşayış təyinatlı tikililərin sökülərək yerində yeni binaların tikilməsi, sosial infrastrukturun yaradılması

və abadlaşdırılması üzrə ərazinin müfəssəl planının hazırlanması və təsdiqini, həmçinin bu müfəssəl plan əsasında yerinə yetiriləcək işlərin texniki-iqtisadi əsaslandırmasının hazırlanmasını və işlərin icrasını özündə əks etdirən Tədbirlər Planının layihəsini hazırlayaraq, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə razılaşdırmaqla, təsdiq edilməsi üçün 15 gün müddətində Nazirlər Kabinetinə təqdim etmək tapşırılıb.

FHN aparılacaq tikinti işlərinə özəl şirkətlərin vəsaitlərinin və kredit vəsaitlərinin cəlb edilməsini təşkil etməli, tikinti şirkətləri tərəfindən öz vəsaitləri və ya cəlb edəcəkləri kredit vəsaitləri hesabına inşa ediləcək çoxmənzilli yaşayış binaları üçün söküləcək tikililərin ərazilərindən istifadə edilməsinə, hüquqi və fiziki şəxslərin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan torpaq sahələrinin mülki qanunvericiliyə uyğun olaraq onların razılığı ilə və dəyəri ödənilməklə əldə edilməsinə və ya həmin torpaq sahələrinin əvəzləşdirilməsinə köməklik göstərilməsini təmin etməli, qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq, binaları sökərək onların yerində yeni yaşayış binası tikməyi öhdəsinə götürən tikinti şirkətləri tərəfindən yeni yaşayış binası tikilənədək bu binalardan köçürülən sakinlərin müvəqqəti olaraq kirayə edilmiş mənzillərdə yerləşdirilməsi üçün lazımı maliyyə vəsaitinin ödənilməsinə və həmin sakinlərə, onlara məxsus olan mən-

Bakıda yeni tikinti bumu başlayır

Artur Rasi-zadə paytaxtın 1-ci mikrorayonunun yenidən qurulmasına dair qərar imzaladı; "xruşşovka"lar söküləcək

zilin ümumi sahəsindən 10 faiz əlavə sahə olmaqla, sökülmüş tikililərin yerində yeni tikiləcək yaşayış binalarında sökülmüş binalarda olduğu mərtəbədə, 1-ci mərtəbədə olan mənzillərin əvəzinə isə 1-ci yaşayış mərtəbəsində mənzillərin ayrılmasını təmin etməli, binaları sökərək onların yerində yeni yaşayış binası tikməyi öhdəsinə götürən tikinti şirkətləri tərəfindən yeni yaşayış binası tikilənədək söküləcək binalarda, o cümlədən ərazidə ayrıca yerləşən və binalara bitişik olmayan qeyri-yaşayış sahələrinin sahiblərinə müvəqqəti olaraq istifadəyə (icarəyə) verilmiş qeyri-yaşayış sahələri üçün lazımı maliyyə vəsaitinin ödənilməsinə və həmin sahibkarlara, onlara məxsus olan qeyri-yaşayış sahələrinin ümumi sahəsindən 10 faiz əlavə sahə olmaqla, sökülmüş tikililərin yerində yeni tikiləcək yaşayış binalarında

qeyri-yaşayış sahələrinin ayrılmasını təmin etməli, eləcə də Təhsil Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi və Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi ilə birlikdə Bakı şəhərinin 1-ci mikrorayonu ərazisində yerləşən məktəb, uşaq bağçası, körpələr evi, xəstəxana və digər qeyri-yaşayış binalarının texniki vəziyyəti araşdırıb büdcə vəsaiti hesabına həmin binaların təmiri, yenidən qurulması və ya sökülüb yenidən tikilməsi barədə aidiyyəti üzrə təkliflər hazırlayıb 1 ay müddətində Nazirlər Kabinetinə təqdim etməlidir.

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinə, Dövlət Neft Şirkətinə, "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə, "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə, "Azərişiq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə və "Azərstiliktəchizat" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə isə tapşırılıb ki, yeni tikiləcək binaların mühəndis xətləri ilə təminat

məsələləri üzrə texniki şərtlərin ödənişsiz verilməsini və yenidənqurma aparılan ərazilərin sərhədlərində sahəaracı mühəndis-kommunikasiya xətlərinin tikintisinin öz vəsaitləri hesabına həyata keçirilməsini təmin etsinlər.

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tikintisi başa çatmış obyektlərin istismarına icazə verildikdən sonra həmin obyektlərin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada qeydiyyatını həyata keçirməlidir.

Qərarın icrası ilə əlaqədar yerinə yetiriləcək işlərin əlaqələndirilməsini və qarşıya çıxan məsələlərin operativ və hərtərəfli həllini təmin etmək məqsədilə Nazirlər Kabinetinin, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin, İqtisadiyyat Nazirliyinin, Daxili İşlər Nazirliyinin, Maliyyə Nazirliyinin və Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin nümayəndələrinin iştirakı ilə daimi fəaliyyət göstərən işçi qrupu yaradılacaq.

Torpağını əkməyən kəndlilərin cərimələnməsi iqtisadiyyata nə verəcək...

Ekspert: "Görülən tədbirlər daha çox təsiredici yox, təşviqedici mexanizmlərlə həyata keçirilməlidir"

Bölgələrdə pay torpaq sahələrinin əkilməsi tələb olunur. Əks halda, torpaq sahibi cərimə olunacaq və vergi alınacaq. AzadlıqRadiosu bu barədə bildirir ki, artıq Astara rayonunda məsələ ilə bağlı kəndlilərə bildirişlər də gölib. Bildirişlərdə qeyd olunur ki, Vergi Məcəlləsinə əsasən, kənd təsərrüfatı fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulan, lakin təyinatı üzrə istifadə olunmayan torpaqlar üzrə vergi hər 100 kvadrat metrə görə 2 (iki) manat müəyyən olunmaqla hesablanaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir:

"Əkin yerlərinin başqa məqsədlərlə istifadə edilməsi inzibati və cinayət məsuliyyəti yaradır. Özündə böyük cərimə məbləğini nəzərdə tutur. Bütün bunlarla yanaşı, torpaq sahələri üzərində mülkiyyət, istifadə və icarə hüquqlarını pozma, hətta cinayət məsuliyyətinə səbəb olur".

İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 247-ci maddəsinin 2-ci bəndinə əsasən kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahəsindən başqa məqsədlər üçün istifadə edilməsinə görə fiziki şəxslərə 500 manat, vəzifəli şəxslərə isə 1000 manat cərimə nəzərdə tutulur.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Mü-

savat" a danışan ekspert Rəşad Həsənov bildirir ki, dövlət bu sahə ilə bağlı verilən qərarların təhlilini aparmalıdır:

"Torpaq sahələrinin bir çox hallarda kiçik hissələrdən ibarət olması kənd təsərrüfatı fəaliyyətinin səmərəsizliyini şərtləndirən amillərdəndir. Digər tərəfdən də təbii ki, bu istiqamətlərdə problemlər mövcuddur. Burada maliyyə əlçatanlığının olmaması, intensiv kənd təsərrüfatının formalaşmaması, gəlir səviyyəsinin digər sektorlarla müqayisədə nisbətən aşağı həddə olması əsas nüanslardandır. Əvvəlki dövrlərdə region insanının əksəriyyəti paytaxtda

və ətraf ərazilərdə tikinti sektorunda çalışmaq üstün tutuldu. Çünki tikinti sektorunda orta aylıq əmək haqqı 750 manata qədər yüksəlmiş halda bu, kənd təsərrüfatında 230-240 manat səviyyəsində idi. Gəlirin aşağı olması, təbii olaraq bu istiqamətdə maraqsızlığı şərtləndirib. Belə bir vəziyyət yaranıb ki, torpaqların böyük bir qismi hazırda istifadə olunmur. Hökumətin

ötən il istifadə olunmayan torpaqlara cərimələr tətbiq edilməsi ilə bağlı qərarında əsas arqumentlərdən biri məhz torpaqların istifadəsizliyinin müəyyən qədər aradan qaldırılması cəhdi idi. Düşünürdük ki, belə olduğu halda torpaq sahibləri sahələrini ya öz-ləri işlədəcəklər, ya da icarəyə verəcəklər. Qısamüddətli dövrdə bu mexanizmlərin təşəkkül tapması mümkün gö-

rünmür. Çünki torpaqlar həm kifayət qədər kiçik həcmli, həm də öz torpağını işlətmək istəyən insanlar kapital çatışmazlığı ilə üzləşirlər. Kənd təsərrüfatında belədir ki, bura qoyulan investisiya nisbətən uzunmüddətli investisiya hesab olunur. Belə ki, mövsümün əvvəllərində faktiki olaraq vətəndaşın ödəmə qabiliyyəti olmur".

Ekspert bildirir ki, adətən aqrar kreditlər məhsul istehsalı dövründə geri alınır:

"Sığorta sisteminin inkişaf etməməsi və digər bu kimi hallarda da problemlər ortaya çıxır. Azərbaycan bankları hər baxımdan da kənd təsərrüfatı, hazırda ifadə etdiyimiz kimi, digər sektorlarla müqayisədə daha zəif inkişaf edib. Təbii ki, torpaqların istifadəsini şərtləndirən müəyyən addımların atılması, istifadəsiz torpaqlara sanksiyaların tətbiq edilməsi, təyinatı üzrə istifadə olunmayan yerlərin təyinatına doğru yönləndirilməsi kimi tədbirlər görülməlidir. Ancaq hesab edirəm ki, bu istiqamət üzrə görülən tədbirlər daha çox təsir edici yox, təşviqedici mexanizmlərlə həyata keçirilməlidir. Çünki eğer biz liberal iqtisadi mühitdən və fərdi təşəbbüsçülükdən söhbət edirik, ilk növbədə problemlər üzə çıxarılmalıdır. Hökumət artıq son iki

ildə bu istiqamətdə müəyyən araşdırmalar, tədqiqatlar aparır. Əslində qərarlar da qəbul olunub. Uzun müddət müzakirə edilən və qəbul olunmayan kooperasiya haqqında qərarın qəbul edilməsi də aqrar sektorun inkişafına müsbət təsirini göstərə bilər. Ancaq məsələ ondadır ki, qəbul edilən qərarların icrası mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var".

R.Həsənovun sözlərinə görə, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən verilən vəsaitlərin böyük əksəriyyəti məhz aqrar sektora yönəlib:

"Bundan əlavə, müxtəlif bankların da vasitəsilə təyinatlı layihələr çərçivəsində sektora kredit yardımı edilir. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun il ərzində iqtisadi subyektlərə verdiyi vəsaitin həcmi təxminən 200-300 milyon olur. Lakin bu, bütün sektorlarda, o cümlədən də kənd təsərrüfatında maliyyə ehtiyacını təmin etmək üçün kifayət deyil. Bundan başqa, dövlət tərəfindən də aqrar sektorla, xüsusilə də subsidiyalama ilə bağlı müxtəlif qərarlar qəbul edilib. Məsələ ondadır ki, hazırda qəbul edilən qərarların icrası və effektivliyinə baxmaq lazımdır. Məsələn, pambığın bir kiloqramı üçün 10 qəpik subsidiyanın verilməsi səmərəlidir, yoxsa yox. Bu kimi məsələləri qiymətləndirməyə ehtiyac var".

Əli RAIS

FHN-in vəzifəli şəxsinə bəraət verildi, amma başqa işə görə həbs edildi

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində dələduzluqda təqsirləndirilən şəxsin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb. Musavat.com xəbər verir ki, dələduzluqda təqsirləndirilən Etibar Əliyev Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq külli miqdarda olduqda) maddəsi ilə təqsirli bilinirdi.

O, Bakı sakini Nəsimi Əsədova qarşı dələduzluq Məhkəmə prosesində əməli törədib. Belə ki, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin inspektoru vəzifəsində çalışmış Etibar Əliyev Nəsimi Əsədovdan 11 500 manat pul alıb. Bunun qarşılığında isə Etibar Əliyev Nəsimi Əsədova FHN-ə işə

Nəsimi Əsədova qarşı törətmiş cinayət əməli Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində araşdırılarkən ev dustaqlığında olub. Amma iki gün əvvəl Etibar Əliyev həbs edilib. Onun həbs edilməsinin səbəbi başqa şəxslərə qarşı da dələduzluq əməli törətməsidir. Hazırda Etibar Əliyevin digər eməlləri ilə bağlı istintaq davam etdirilib.

Martın 13-də baş tutan məhkəmədə isə Etibar Əliyevə Nəsimi Əsədova qarşı tutduğu cinayət əməlinə görə

höküm oxunub. Məhkəmə belə qənaətə gəlib ki, E.Əliyev dəymiş zərəri ödədiyi, zərərçəkmiş tərəfin şikayətinin olmaması və onun ilk cinayət əməli olması yüngülləşdirici hal kimi qiymətləndirilib.

Məhkəmənin hökmü ilə E.Əliyev 6 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Onun barəsində Cinayət Məcəlləsinin 70-ci maddəsi tətbiq edilərək 2 il sınaq müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

□ İ.MURADOV

84 yaşlı qadını 13 manata görə öldürdülər

84 yaşlı qadını öldürən 19 yaşlı şəxsin məhkəməsi olub. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Ramella Allahverdiyevanın sədrliyi ilə qətl törətməkdə təqsirləndirilən İlham Aslanovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

Hazırkı iclasında İlham Aslanovun anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Tükürpədic qətl hadisəsi Qubada baş verib və üstü açılıb. Ötən il iyunun 27-də Quba Rayon Polis Şöbəsinə şübhəli şəxs qismində gətirilmiş Amsar kənd sakini 1998-ci il təvəllüdü İlham qəret meqşedilə şəhər sakini, 84 yaşlı Gülperi Musayevanı öldürdüyünü etiraf edib.

O deyib ki, yaşlı qadının evinə girərək onu iplə boğub. İlhamov öldürdüyü 84 yaşlı qadının evindən 13 manat pul aparıb.

Növbəti məhkəmə prosesi martın 15-nə təyin edilib.

□ İ.MURADOV

Sabiq polis rəisinin türmə rəisi olmuş qardaşı niyə Almaniya qayıb?

Sabiq polis rəisinin arvadının cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Rahib Salmanovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə dələduzluqda təqsirləndirilən Leyla Əkbərovanın vəkili iştirak etməyib.

Qeyd edək ki, artıq bir neçə məhkəmə prosesi bu səbəbdən təxirə salınıb. Sonuncu prosesdə də vəkili iştirak etməməsi hakimi qəzəbləndirib. Rahib Salmanov deyib ki, vəkili növbəti prosesdə də iştirak etməsə o, bu işdən uzaqlaşdırılacaq.

Məhkəmədə zərərçəkmiş Anarə Məmmədova Leyla Əkbərovanın əri, Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin narkotiklərlə mübarizə idarəsinin keçmiş rəisi Mahir Əkbərovun da məhkəməyə gətirilməsini tələb edib.

Bildirək ki, L.Əkbərovanın işi üzrə bir neçə nəfər zərərçəkən kimi qeydə alınıb. Onlar da işə düzəlmək, təqaüdə çıxmaq üçün pulları zərərçəkmişlərdən biri olan Anarə Məmmədova vasitəsilə Leyla Əkbərovaya çatdırıblar. L.Əkbərova ilə A.Məmmədova bir neçə aylıq qohum da olublar. Belə ki, A.Məmmədovanın qardaşı ilə L.Əkbərovanın qızı nişanlıblar. Sonradan bu nişan pozulub.

Anarə Məmmədova ərinə ikinci təhsil diplomunu almaq üçün Mahir Əkbərova 12 min manat verdiyini deyir. Bundan əlavə, A.Məmmədova iddia edir ki, o, digər qohumlarını da işə düzəlmək, təqaüdə çıxmaq üçün L.Əkbərova ilə tanış edib və ümumilikdə Əkbərovlara 116 min manat pul veriblər. Zərərçəkmişlər bu dələduzluq işində Mahir Əkbərovun da əlinin olduğunu deyirlər.

Mahir Əkbərov ötən proseslərin birində ifadə versə də onun yenidən iştirakı tələb edilir. Zərərçəkmiş tərəf həmçinin Mahir Əkbərovun qızının da prosesə gətirilməsini və dindirilməsini tələb edib.

"Qızları bu işlə bağlı çox şey bilir. Tələb edirik ki, məhkəməyə gətirilsin"- deyərək A.Məmmədova bildirib.

Leyla Əkbərova Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (külli miqdarda dələduzluq) və 320-ci (saxta sənəd hazırlama) maddələri ilə ittiham olunur.

Qeyd edək ki, vaxtilə 95 sayılı orta məktəbdə müəllimə işləyən Leyla Əkbərova dələduzluq söhbətləri ortaya çıxandan sonra əri Mahir Əkbərovun qardaşı Elçin Əkbərov vasitəsilə xaricə qaçmaq istəyirmiş.

O, pasportunu dəyişdirərkən "ASAN Xidmət"də saxlanılıb. Elçin Əkbərov Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin 9 və 14 sayılı məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində rəis işləyib və hazırda Almaniya mühacir həyatı yaşayır.

Növbəti məhkəmə prosesi qeyri-müəyyən vaxta qədər təxirə salınıb.

□ İkinci MURADOV

ÖZƏL TİBBİ SAHƏDƏ 20 İLLİK TƏCRÜBƏ! Xəstəlikdən əzab çəkən insanlara Əsasən Kişilərə! Diqqət!!! Axırncı Şans!!!

Azərbaycanda və yaxud xaricdə diaqnozun təsdiqi və tam müalicəsi mümkün olmayıbsa, **doqtor VAİZ SƏMƏDOV** şəxsi tibbi metodikası ilə Sizin uğurlu və daha qarantili olaraq aşağıdakı xəstəliklərinizi müayinə və müalicə edə bilər.

- * Diaqnozu bilinməyən ağır hallar;
- * Xərçəngə şübhəli olan prostat düyünlü adenomasi. Prostatitlər;
- * Cinsi zəiflikdən impotensiyadək, marağın və aktların azalması;
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Sidikdə və spermada qan;
- * Spermanın azalması, itməsi;
- * Kişi cinsi orqanının birdən əyilməsi, balacalması;
- * Oğlan uşaqlarında cinsi orqanların (penisin və xayaların) yaşa görə balaca olması;
- * Ailədə olan hormonal və infeksiyon səbəbli sonsuzluq;
- * Tala-tala və hərtərəfli saçların tökülməsi;
- * Gecə-gündüz uşağ və böyüklərdə sidik aktların pozulmaları;
- * Baş-boyunda, onurğa-qılçaqlarda, qollar-ayaqlarda, qasıq-xayalarda ağrıları;
- * Psixo-nevroloji gərginlik, yuxusuzluq, qorxu, yaddaşın azalması və digər qərribə olan şikayətlər.
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar.

D-r V.Səmədovun əsas tibbi prinsipi - keyfiyyətli və təkrarsız müalicə aparmaq üçün xəstəliyin əsl və bütün səbəblərini aşkar etmək zəruridir.

Qəbula yazılmaq və ünvanı öyrənmək üçün saat 11-dən 23-ə dək, (050) 213-88-05 nömrəsinə,

d-r Vaiz Səmədova zəng etmək olar.

Qəbul növbə ilə hər gün saat 12-dən sonra başlayır.

Üç rayondan 5 avtomobil oğurlayan şəxslər saxlanıldı

Biləsuvar polisi avtomobil oğurluğunda şübhəli bilinən şəxsləri saxlayıb. ARB TV xəbər verir ki, Cəlilabad rayon sakinləri - Tahir Abdinov, Natiq Muradovla qabaqcadan əlbir olaraq müxtəlif vaxtlarda Biləsuvar, Cəlilabad və Masallı rayonlarında 5 avtomobil oğurlayıb.

Oğurlanmış maşınlar bir müddət avtomobil ustası olan Tahir Abdinovun təmir sexində saxlanılıb. Şeriklər diqqəti yayındırmaq və ələ keçirmək üçün oğurladıkları avtomobillərin nömrələrindəki hərfləri xüsusi lentlərlə dəyişdiriblər. Maşınlardan ikisi müxtəlif vaxtlarda ehtiyat hissələrinə bölünərək, biri isə işlək halda satılıb.

Faktla bağlı Biləsuvar Rayon Polis Şöbəsinə cinayət işi başlanıb, araşdırmalar davam etdirilir.

Azərbaycanda həm axır çərşənbədə, həm də Novruz axşamı bayram süfrəsi qurulur və bütün ailə o süfrə ətrafında toplaşmış bayramı qeyd edir. Buna görə də hər kəs mağazalara, bazarlara axışır və Novruz süfrəsinə lazım olacaq ərzaqları alır, bayram axşamına tədarük görür.

Təbii ki, Novruz süfrəsinin bəzəyi şəkərbura və paxlava hesab olunur. Yeməklərdən isə yeməklərin şahı plov yer alır. Biz də sırf bayram süfrəsi üçün lazım olan ərzaqların qiymətini öyrənmək, Novruz süfrəsinin 4 nəfərlik bir ailə üçün təxmini neçəyə başa gələcəyini öyrənmək üçün bir neçə marketə baş çəkdik.

Öncə şəkərbura və paxlava üçün lazım olan ərzaqlarla maraqlandıq. Şəkərbura və paxlava üçün lazım olan ərzaqlardan unun kiloqramı 1 manat 20 qəpik, kərə yağları növündən və keyfiyyətindən asılı olaraq 3 manat 96 qəpik və 16 manat arasında, şəkər tozu 1 manat 30 qəpiyə satılırdı. Ləpələre gəlincə isə qovurulmuş araxis 6 manat 90 qəpik, qırmızı araxis 6 manat 50 qəpik, qovurulmuş fındıq 23 manat 90 qəpik, badam 25 manat 90 qəpik, antep fısıdğı 28 manat 90 qəpik, qoz ləpəsi 12 manat 90 qəpik və 22 manat 90 qəpik arasında dəyişirdi. Qabıqlı fındıq 8 manat 49 qəpik, hind qozu 9 manat 60 qəpik, adi qoz 7 manat 65 qəpiyə satılırdı. Quru meyvələrdən kişmiş kiloqramı 7-12 manat arasında, ərək və gavalı qurusu 10 manat, alça qurusu 8 manat, qara kişmiş 11 manat, xurma 4 manat, iyde 6 manat, innab 6-8 manat, fısıtq 6 manat, ərək qurusu 13 manat 90 qəpiyə satılır.

Boyanmış yumurta Novruzun əsas atributu sayılır və xonçanı onsuz təsəvvür etmək mümkün deyil. Məhz buna görə də görünür ki, bir sıra işbazlar yumurtanın da qiymətini artırıb. Belə ki, 15 dənə yumurta 2 manat 25 qəpiyə satılırdı. Tək halda isə kənd yumurtası 30

Novruz süfrəsi neçəyə başa gələcək?

4 nəfərlik ailənin minimal bayram süfrəsi 200-250 manat edəcək

qəpiyə, fabrik yumurtası isə 19 qəpiyə satılır. Toyuq 4-6 manat arası, balıq növündən asılı olaraq 4-30 manat arasında satılırdı. Soğan 25 qəpik, Hovsan soğanı 1 manat 92 qəpik, qırmızı soğan 1 manat 18 qəpik, kartof 93 qəpik, pomidor 4 manat 20 qəpik, xiyar isə 3 manata satılırdı.

Süfrəsinə yeməklərin şahı sayılan plovla bəzəmək istəyənlər isə əllərini ciblərinin dərinliyinə salmalı olacaqlar. Çünki bu sizə xeyli baha başa gələcək. Düyülərin qiyməti 3 manat 54 qəpik, iki kiloluq dü-

yülər 6 manat 95 qəpik, 5 kiloluq torbada olan düyülər isə 13 manat 90 qəpiyə, dana ətini 11 manat 50 qəpiyə, qoyun ətini isə 10 manat 50 qəpiyə, kişmiş 6 manat 70 qəpik - 14 manat 50 qəpik arası, qaysı 10-15 manat arası, şabalıd 18 manat, zəncəfil 1 manat 20 qəpik-3 manat arası satılırdı.

Salat üçün lazım olan ərzaqlara gəlincə isə yaşıl noxud 2 manat 26 qəpik və 3 manat arasında, kapron qabda olan mayonezlər 2 manat 55 qəpik-3 manat 64 qəpik arası, bankada olan mayonezlər 3

manat 86 qəpik 4 manat 80 qəpik arası, kiçik bağlamada olan mayonezlər isə 77 qəpik-2 manat 90 qəpik arasında satılırdı.

Novruz süfrəsinə meyvəsiz təsəvvür etmək olmaz. Ancaq meyvələrin qiyməti kimisinin süfrəsində bu nemətin bol, kimisində isə az olacağını deməyə əsas verir. Yəni hər kəs cibinə görə hərəkət etməli olacaq. Çünki meyvələrin qiymətində 1 həftə öncəyə baxanda 50 qəpik-1 manat arası bahalaşma vardı. Belə ki, almanın kiloqramı 80 qəpik 2 manat arası, ar-

mud, heyva, banan 3 manat 50 qəpiyə, kök 1 manat 24 qəpiyə, portağal 2 manata 20 qəpiyə, nar 3 manata, naringi 3 manat, kivi 3 manata, ananas 6 manata, heyva 2, üzüm isə 12 manata satılırdı.

Yazın gəlişinin əsas atributu sayılan səmənilər isə formasına görə 1-5 manat arasında dəyişirdi.

Alicılar qiymətdən narazı idilər və əksəriyyət Novruz süfrəsində müəyyən ixtisarlara edəcəyini deyirdi. Satıcılardan isə qiymətlərin niyə bu qədər kəllə-çarxa çıxdığını soruşduq-

da isə onların verəcək bir cavabı yox idi.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri minimal bayram süfrəsinin 200-250 manata başa gələcəyini dedi: "Novruz süfrəsinin bolluğu və çeşidliliyi ailələrin maddi vəziyyəti ilə bağlıdır. Bayram süfrəsi təbii ki, ailədən ailəyə fərqlənir. Amma Azərbaycanda son zamanlar qiymətlərin kəskin şəkildə bahalaşdığını və nominal gəlirlərin deyil də real gəlirlərin azaldığını nəzərə alsaq, bunun büdcəmişə uyğun olmadığını görürük. Hökumət nominal gəlirlərin 7 faiz artdığını deyir. Amma inflyasiyanı nəzərə alsaq görərik ki, gəlirlər artmayıb. Inflyasiya 15 faiz civarındadırsa, deməli, real gəlirlər azalıb. Bütün bu faktorları nəzərə alsaq, təbii ki, indiki bayram süfrəsi bahallığına, həm də insanların əl çətimliliyinə görə ötən illərdən ciddi şəkildə fərqlənəcək. Təbii ki, gəlirlilik səviyyəsinə görə süfrələr qurulacaq. İndiki qiymətlərlə hesablasaq, 4 nəfərlik bir ailənin minimal bayram süfrəsi həm axır çərşənbəni, həm də Novruz bayramı axşamını nəzərə alsaq, 200-250 manata başa gələcək. Bu da indiki şəraitdə ölkədə bir milyon 300 min təqaüdünlün olduğu və onun 900 minə yaxınının minimum təqaüd aldığı, ölkədə işləyənlərin böyük əksəriyyətinin dövlət büdcəsindən maaş aldığı və ortalama maaşın büdcə təşkilatlarında kifayət qədər aşağıdır, bütün bunları nəzərə alsaq, insanlar bayram süfrəsini qurmaqda böyük çətinliklərlə qarşılaşacaqlar".

□ **Günel MANAFLI**
Fotolar müəllifindir

Bu gün ilaxır çərşənbə - Torpaq çərşənbəsidir

Bu çərşənbədə Yer oyanır, torpaq nəfəs alır, əkinə, toxum səpinə hazır olur

Bu gün Novruzun müjdəçisi olan çərşənbələrdən sonuncu - Torpaq çərşənbəsi qeyd edilir. Bu çərşənbə xalq arasında "Axır çərşənbə", "Torpaq çərşənbəsi", "Çərşənbə-suri" adları ilə də tanınır. Torpaq çərşənbəsində Yer oyanır, torpaq nəfəs alır, əkinə, toxum səpinə hazır olur. İnam görə, Torpaq çərşənbəsi yetişəndə torpağa artıq toxum səpmək olar. Əfsanəyə görə, adamların ərzaq qıtlığından əziyyət çəkdikləri bu gündə su, od və yel torpaq xatunun yeraltı məbədinə qonaq gəlir, burada yatmış torpağı oyadırlar.

İlaxır çərşənbələrin içində ən möhtəşəmi, böyük təmtəraqla keçirilən axır çərşənbə axşamıdır. Həmin gün ailəyə səadət, xoşbəxtlik arzulanır. Bütün evlərdə bayram süfrələri açılır, müxtəlif yeməklər, əsasən də yeməklərin şahı hesab edilən aş bişirilir. Həmçinin bu gündə paxlava, şəkərbura, şəkərçörəyi, şorçoğalı

hazırlanır və süfrəyə qoyulur. Xonçanın ortasında səməni, hər ailə üzvünə şam, boyadılmış yumurtalar qoyulur. Süfrədə yeddi növ yemək nemət olur. Torpaq çərşənbəsi mərasim, oyun və şənliklərlə də zəngindir. Çünki həmin günün mərasimləri həm Suya, həm Oda, həm Yelə, həm də Torpağa inamı əks etdirir. Həmin

gün insanlar torpaq sahələrinə çıxar, təmizlik işləri görür, kütləvi şənliklər keçirər, əmək nəğmələri oxuyurlar. Bu çərşənbənin axşam şənlikləri daha gur olur: küsülülər barişır, evlərdə üzərlik yandırılır, tonqallar qalanır, məşəllər yandırılır, bacalardan torbalar sallanır, qurşaqlar atılır, qulaq fallarına çıxılır. Qarıya yaxınlaşarkən eşidilən ilk sözü və ya bir neçə sözü yozub, bəxt haqqında müəyyən mülahizələr söyləyirlər. Məsələn, ilk eşidilən sözlər "işığı yandır", "yaxşı olacaq" və s. olarsa, hər şeyin yaxşı olacağı güman edilir. Bundan başqa, subay oğlan və qızlar duzlu kökə yeyib yarırlar, su içirlər. Gecə yuxuda (susuzluqdan) su görünür: içməyə kimsə su verir. Guya həmin su verən adam yuxu görenin qismətidir. İlin axır çərşənbə axşamı gecəsi cavan qızlar bir yerə yığılırlar. Bir qaba su tökürlər. Əllərindəki üzükləri çıxarıb saçlarına salırlar. Niyət tutub üzüyü suyun üstündən keçirirlər. Üzük fırlanmağa başlayır və qabın divarlarına dəyir. Üzük neçə dəfə qaba

dəyirsə, demək, o yaşda da qız gəlin köçəcək.

Yazın gəlişi ilə əlaqədar ilaxır çərşənbə axşamı həyətlərdə tonqal qalanır, insanlar odun üstündən hoppanırlar. Həm də tonqal üstündən atlanmaq köhnə ilin qada-balasını odda yandırmaq, yeni ilə qədəm qoymaq deməkdir. Axır çərşənbədə meydan tamaşaları göstərilir, qodu-qodu mərasimi keçirilir. Kəndirbaz oyunları, xoruz döyüşməsi, güləş, xan-vəzir oyunu insanlar tərəfindən böyük coşqu ilə qarşılır. El inamına görə Axır çərşənbədə paltar tikmək olmaz; qəlbə dəymək olmaz; səfərə çıxmaq olmaz, yerə isti su tökmək, dirnaq tutmaq, təzə evə köçmək olmaz. İlaxır çərşənbədə 4 ilahi başlanğıc birləşir. Suya, Oda, Yelə və Torpağa tapınan insan torpağın və torpaqdan xələk olunanların oyanışına sevinir.

Novruz bayramının müjdəçisi Torpaq çərşənbəsi hər bir evə ruzi-bərəkət, sevinclilərlə gətirsin! Bayramınız mübarək!

□ **Günel MANAFLI**